Slovenska konferenca Svetovnega slovenskega kongresa
Ciklus konferenc Korenine Slovenskega naroda
Slovenian Branch of the Slovenian World Congress
Conference Series Origins of Slovenians

ZBORNIK

prve mednarodne konference
VENETI V ETNOGENEZI
SREDNJEEVROPSKEGA PREBIVALSTVA

PROCEEDINGS

of the First International Topical Conference
THE VENETI WITHIN THE ETHNOGENESIS
OF THE CENTRAL-EUROPEAN POPULATION

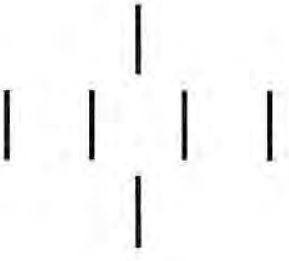

Ljubljana, september 17 – 18, 2001

Kazalo
Contents

PREDGOVOR 7

PREFACE 8

OŽIVITEV ZANIMANJA ZA IZVOR SLOVENCEV 9

REVIVAL OF INTEREST FOR THE ORIGINS OF SLOVENIANS 11

Ivan Tomažič
VENETI SO ZAČETEK SLOVENSKEGA NARODA
Veneti are the beginning of the Slovenian nation 13

Lucijan Vuga
SODOBNA TEORIJA KONTINUITETE
– BALTIŠKI, JADRANSKI IN PAFLAGONSKI VENETI
The contemporary theory of continuity.
The Baltic, Adriatic and Paphlagonian Veneti 24

Pavel V. Toulaev
VENETI SLAV'S ANCESTORS
Veneti predniki Slovanov 35

Stjepan Pantelić
THE VENETI WERE AUTOCHTHONOUS IN CARINTHIA
Veneti so bili na Koroškem avtohtoni 38

Charles Bryant-Abraham
REFINEMENTS AND FUTURE
DIRECTIONS IN VENETIC SCHOLARSHIP
Izboljšave in usmeritve venetskih proučevanj 48

Ivan Gorenc
PRIČEVANJE CESARJA JULIJANA O NASELJENOSTI
VENETOV OKOLI OGLEJA ŠE V IV. STOLETJU NAŠEGA ŠTETJA
Reports of the emperor Julian on Veneti settlements
in the region of Aquilea as late as the 4th century AD 60

Radivoje Pešić, Vesna Pešić
THE VINCHA SCRIPT
Napisi iz Vinče 66

Milan V. Smolej, Pavel V. Tulajev
VENETI, SCANDINAVIA, RUSSIA – SOME OBSERVATIONS
Veneti, Skandinavija, Rusija – nekaj opažanj 71

Aleksandar Donski
ANCIENT MACEDONIANS:
DID THEY HAVE A COMMON ORIGIN WITH THE VENETI?
Ali so imeli predniki Makedoncev skupen izvor z Veneti? 77

Jože Rant
VENETI KOT TEMA ISKANJA
IN PREGLEDOVANJA ZNANSTVENE LITERATURE
The Veneti theme in scientific literature 94

Janez Orešnik
O PRIMERJALNI METODI V JEZIKOSLOVJU
The linguistic comparative method 109

Joseph Skulj, Jagdish C. Sharda
INDO-ARYAN AND SLAVIC AFFINITIES
Sorodnost med indo-arijskimi in slovanskimi jeziki 112

Vojislav P. Nikčević
NOVA SPOZNANJA O VENETIH KOT PREDNIKIH SLOVENCEV
New supplements about the Veneti, the ancestors of the Slavs 122

Anthony Ambrozic
ETYMOLOGICAL PARALLELISM IN INSCRIPTIONS,
TRIBAL NAMES, TOPONYMS, HYDRONYMS,
AND WORD COMPOUNDING FROM ANCIENT GAUL
Etimološka vzporednost v napisih, plemenskih imenih, krajevnih
in rečnih imenih ter v besedotvornih sestavljankah antične Galije 131

Tomaž Grohar
SLEDOVI SLOVENŠČINE V FRANCIJI
The traces of Slovenian language in France 150

Petr Jandaček, Lojze Arko
LINGUISTIC CONNECTIONS
BETWEEN BASQUES AND SLAVS (VENETI) IN ANTIQUITY
Jezikovne povezave med Baski in Slovani (Veneti) v davnini 151

Vinko Vodopivec
ATESTINSKE TABLICE VERSKI
IN JEZIKOVNI POMNIKI NAŠIH PREDNIKOV
Atestine tables, the religious and language reminder of our ancestors 167

Giancarlo Tomezzoli
ABOUT TWO MAGRÈ-RHAETIC INSCRIPTIONS
IN THE CIVIC NATURAL HISTORY MUSEUM IN VERONA
O dveh magrè-retijskih napisih v naravoslovnem muzeju v Veroni 182

Andrej Rant
PISMENSTVO V JUGOVZHODNIH ALPAH V PRAZGODOVINI
Knowledge of writing in the area of Southeastern Alps in prehistoric time ... 188

Janez Bizjak
PRISPEVEK K RAZPRAVI O ETNOGENEZI PREBIVALSTVA V ALPAH
On the ethnogenesis of the population in the territory of Alps 196

Boštjan Kiauta
SNAKE ASSOCIATIONS IN THE EUROPEAN "DRAGONFLY"
FOLK APPELLATIONS: DISTRIBUTIONAL PATTERN
Omenjanje kače v ljudskih izrazih za kačjega pastirja in vzorec pojavljanja ... 199

Štefan Babič
NEPREKINJENOST KRŠČANSTVA V SLOVENIJI
The continuity of Christianity in Slovenia 201

Dimitrij Kebe
KJE JE BILO JAPODSKO MESTO "METULLUM"?
Yapodic city of Metullum 205

Anton Škerbinc
ANGLEŠKA IZDAJA KNJIGE "VENETI"
The English edition of the book "Veneti" 208

Giancarlo Tomezzoli
VENETIC ARCHIVE
Zbirka Venetic archive 214

Andrej Lenarčič
PLEČNIK AND VENETI
Plečnik in Veneti 217

Eric Tomas
SLEDOVI VENETOV V PRIČEVANJU JAKOBA LORBERJA
Traces of the Veneti in the testimony of Jacob Lorber 224

Jožica Gerden
VENETI V AVSTRALIJI
The Wends in Australia 227

Andrej Rant
INTERDISCIPLINARNI PROJEKT: USTANOVITEV INŠTITUTA ZA PROUČEVANJE ETNOGEZE SLOVENCEV (IPES)
Interdisciplinary project: Foundation of the Institute for Ethnogenesis of the Slovenian Nation 233

ZAKLJUČKI 235

CONCLUSIONS 237

PREDGOVOR

Do sredine preteklega tisočletja so v slovanskem svetu nedvoumno vedeli, da so bili njihovi predniki na njihovih ozemljih že od nekdaj. Tedaj pa je v italskem svetu vzniknila misel, da če Germani, ki so prišli na ozemlja rimskega imperija med "preseljevanjem narodov", živijo zahodno od Slovanov, potem so Slovani morali priti na svoja ozemlja še kasneje. To misel so pograbili germanski oz. germanizirani učenjaki in jo razvijali naprej, do različice o prihodu Slovanov iz pripjatskih močvirij.

Zaslepljeni z napredkom, ki je prihajal iz germanskega (in pogermanjenega) sveta, so slovenski učenjaki to učenje sprejeli in uveljavili. Z redkimi ljudmi nasprotnega mišljenja so kmalu opravili. Po desetletjih miru pa se oglasijo "neki" Tomažič, Šavli in Bor ter postavljajo učene trditve na laž. Ker se dve desetletji po tem dejanju stvari še niso pojasnile in ker bi Slovenci vendarle radi vedeli, kako je bilo v resnici z našimi predniki, smo pri Slovenski konferenci Svetovnega slovenskega kongresa organizirali v okviru projekta "Korenine slovenskega naroda" posvetovanje *Veneti v etnogenezi srednjeevropskega prebivalstva*. Namen posvetovanja je bil, zbrati čim več podatkov o naši preteklosti do "preseljevanja narodov", čim več dejstev in argumentov za eno ali drugo trditev, da bi se po njihovi primerjavi prej ali slej ugotovilo, kako je najverjetneje bilo. Del svojih zastavljenih ciljev je posvetovanje doseglo in v tem nalogo uspešno opravilo. Dosežki so predstavljeni v prispevkih, zbranih v tem Zborniku.

Prispevki v tem zborniku so ali v slovenščini ali v angleščini, kakor so izbrali avtorji, in večina ima povzetek v drugem jeziku.

PREFACE

Up to the middle of the past millenium the Slavic peoples were without doubt aware of the fact that their ancestors had settled their territories from ancient times. Then in the Romanic world the idea was suggested that if the Germans, who arrived on the territory of the Roman Empire during the time of great migrations of peoples and who presently live west of the Slavic nations, then it must also be true that the Slavic tribes arrived and settled their territories at a somewhat later period in history. This idea was well accepted among German (or germanized) scholars and was developed further, up to its variant hypothesis that the Slavic people originate from the Pripjat marshes.

Misled by the new studies and theories proposed mainly by German historians, Slovenian scholars uncritically accepted and also implemented this doctrine. The few critical dissenting voices daring to oppose them were silenced. For decades this issue remained untouched and unquestioned until a few amateur scientists like the Rev. Tomažič, Dr. Šavli, and Mr. Bor again raised critical voices and opposed and questioned the historical truth of the accepted origin of the Slavic peoples. During the last two decades this issue still remains unsolved and obscure. Since the Slovenian nation would like at last to find the historical truth about its origins, the Slovenian Branch of the World Slovenian Congress organized the First International Topical Conference *The Veneti within the Ethnogenesis of Central-European Populations* as part of the long term project »Origins of the Slovenians«.

The aim of the conference was to collect as many facts, evidence and arguments as possible about our distant past up to the period of the great migrations of peoples and which could speak in favour of one or other theory. In this way the resulting confrontation of evidence and arguments and comparison of facts should reveal the most probable objective truth about our distant past. In pursuing this goal the conference partially succeeded and the outcome of the conference is presented in the present Proceedings.

The conference papers are presented either in Slovenian or in English, as chosen by the authors. However, most of the papers also have a summary in the complementary language.

OŽIVITEV ZANIMANJA ZA IZVOR SLOVENCEV

Nekdaj je pater Ivan Tomažič, ustanovitelj visokošolskega doma Korotan na Dunaju, poslušal predavanje prof. dr. Milka Kosa o prihodu Slovanov na alpsko območje. Čudil se je, kako zelo podrobno opisuje prof. Kos prodiranje prednikov Slovencev po dolini Drave brez kakršnih koli dokazov. To mu je dalo misliti, da je takrat veljavna zgodovina tega obdobja verjetno izmišljena in je začel iskati resnico o tem. Ob svojem rednem delu in gradnji ter vodenju visokošolskega doma se tem vprašanjem takrat ni mogel dovolj posvetiti. Ko je prišel v začetku sedemdesetih let na Dunaj študirat J. Šavli, ki je že doma raziskoval slovenska imena na alpskem področju, sta se o teh vprašanjih veliko pogovarjala in leta 1981 objavila v *Glasu Korotana* vsak svoj prispevek. I. Tomažič je objavil ustanovitev *Sklada za pospeševanje raziskovanja in uveljavitve slovenske zgodovine* (po podelitvi nagrad preusmerjen v izdajanje knjig) in v utemeljitvi sklada podal vse vprašljive vidike tedanjega zgodovinopisja o dogajanjih na slovenskih ozemljih v 5. in 6. stol. ter nakazal, kakšne bi bile verjetno prave ugotovitve. Šavliju pa je objavil spisa o karantanskem klobuku in črnem panterju. Prispevki so odmevali doma in v inozemstvu. Leta 1982 sta v *Glasu Korotana* objavila: J. Šavli *Lipa drevo življenja*, kjer je opozoril na sovpadanje področij lipe in Vendov, I. Tomažič pa *Misli o stari zgodovini Slovencev*, kjer je podal zaokroženo zasnovo svojega pogleda na našo zgodovino, rdečo nit, ki jo nadaljuje še dandanes. Leta 1985 pa je v 10. številki *Glasa Korotana* objavil delo J. Šavlija *Veneti naši daljni predniki?*, ki je doživelo v *Književnih listih* časnika *Delo* negativno oceno, nakar so sledile burne polemike, v katerih je ves čas aktivno sodeloval tudi I. Tomažič. Ko je že kazalo, da ju bodo akademski znanstveniki potolkli, se je vključil še Matej Bor s svojim branjem venetskih napisov, nakar so se polemike nadaljevale še celo desetletje in bi se še, če jih časniki ne bi nehali objavljati. Po tistem je I. Tomažič izdal še dve številki *Glasa Korotana*, izdal je knjige *Veneti naši davni predniki* (ta knjiga je izšla v nemščini, slovenščini, italijanščini in angleščini, v pripravi je izdaja v ruščini); *Novo sporočilo knjige Veneti naši davni predniki*; *Z Veneti v novi čas*; *Etruščani in Veneti*; *V nova slovenska obzorja z Veneti v Evropi 2000* in ob svoji osemdesetletnici je poklonil svojemu narodu knjigo *Slovenci Kdo smo? Od kdaj in od kod izviramo?* Pri nas in po Evropi je imel tudi številna predavanja o tej tematiki.

Nekatere objave Tomažiča, Šavlija in Bora:

Tomažič I. : Sklad za pospeševanje raziskovanja in uveljavitve slovenske zgodovine, *Glas Korotana*, 1981, *7*, 1-6.

Šavli J.: Karantanski klobuk najpristnejši slovenski simbol, *Glas Korotana*, 1981, *7*, 7-37.

Šavli J.: Črni panter – najstarejši karantanski grb, *Glas Korotana*, 1981, *7*, 38-68.

Šavli J.: Lipa drevo življenja, *Glas Korotana*, 1982, *8*, 5-50.

Tomažič I.: Misli o stari zgodovini Slovencev, *Glas Korotana*, 1982, *8*, 57-61.

Šavli J.: Veneti naši davni predniki? *Glas Korotana*, 1985, *10*, 5-50.

Šavli J.: Knežji kamen in njegova simbolika, *Glas Korotana*, 1986, *11*, 4-51.

Bor M.: Odkod ime Veneti? *Glas Korotana*, 1986, *11*, 52-54.

Tomažič I.: Oživeli Veneti, *Glas Korotana*, 1986, *11*, 55-84.

Bor M.: Negovske čelade, *Glas Korotana*, 1986, *11*, 85-89.

Šavli J.: Vojvodski stol, *Glas Korotana*, 1987, *12*, 7-89.

Bor M., Šavli J., Tomažič I.: *Veneti naši davni predniki*, Editiones Veneti, Vienna: German Ed. 1988, Slovenian Ed. 1989, Italian Ed. 1991, English Ed. 1996, Russian Ed. in preparation.

Tomažič I.: *Novo sporočilo knjige Veneti naši davni predniki*, Editiones Veneti, Ljubljana 1990.

Tomažič I.: *Z Veneti v novi čas*, Editiones Veneti, Ljubljana 1990.

Šavli J.: *Slovenska država Karantanija*, Založba Lipa, Koper; Editiones Veneti, Dunaj; Karantanija, Ljubljana, 1990.

Šavli J.: *Slovenska znamenja*, Založba Humar, Gorica – Bilje 1994.

Etruščani in Veneti (Tomažič I., Ed.), Editiones Veneti, Wien 1995.

Tomažič I.: *Slovenci Kdo smo? Od kdaj in odkod izviramo?* Editiones Veneti, Ljubljana 1999

V nova slovenska obzorja z Veneti v Evropi 2000 (Tomažič I. Ed.), Editiones Veneti, Ljubljana 2000.

Svoja dela o teh vprašanjih so objavili tudi drugi avtorji, npr.:

Verbovšek L.: *Komu (ni)smo tujci?*, Jutro, Ljubljana 1995.

Pipan S.: *Simboli Slovencev*, Založba Humar, Bilje 1996.

Žunkovič D. M., Verbovšek L.: *V senci zgodovine*, Jutro, Ljubljana 1998.

Vuga L.: *Jantarska pot*, Založništvo Humar, Bilje 2000.

REVIVAL OF INTEREST FOR THE ORIGIN OF SLOVENIANS

Many years ago, the Rev. Ivan Tomažič, founder of the KOROTAN Hall of Residence in Vienna, Austria, attended a lecture by the late Prof. Milko Kos on the arrival of the Slavic people in the territory of the Alps. He was amazed how in finest detail Prof. Kos described the advance of the Slavs upstream along the valley of the river Drava without giving any actual proofs. For him this raised the suspicion that all the officially asserted history of that period could be to a large extent fictitious and false. This event triggered then his studies to find the true history of the early Slavs. At the beginning, due to his regular work and that of building and directing the Hall of Residence, he could not devote himself fully to this noble commitment. In the beginning of the seventies Dr. J. Šavli, who had been researching Slovenian toponyms in the Alps, arrived in Vienna to study and met Tomažič. Mutual discussions on this and related topics resulted in two publications, published separately by the two authors in the periodical *"Glas Korotana"* [*Voice of Korotan* (i.e. Carinthia)] in 1981. The Rev. Tomažič about establishing a »*Foundation for the advancement of research and promotion of Slovenian history*«. (Later, after Dr. J. Šavli and M. Bor were honoured by an award, the Foundation took on a new function as a publishing institution). In the founding act he brought forward all questionable aspects of the currently held history of the Slovenian territories in the 5th and 6th century A.D. He also gave a hint how the corrected history might actually be. He also published two papers by Dr. Šavli on the Carinthian hat and on the heraldic black Carinthian panther. In 1982 and in the same periodical Dr. Šavli published a paper on the *Linden – a tree of life*, pointing out the coincidence of the territory of the Wends and the territory of linden tree. At the same time the Rev. Tomažič published a paper entitled »*Some thoughts on the ancient history of the Slovenians*«, presenting an outline of his point of view on the early history of the Slovenian peoples, a theme he is still following today. In 1985 Dr. Šavli published (in the "*Voice of Korotan*") his work " *The Veneti, our distant ancestors?*", a paper which was harshly criticised in the major Slovenian newspaper DELO and which triggered an avalanche of polemic writings, also answered by the Rev. Tomažič. When almost defeated by a phalanx of university scholars, Mr. Matej Bor entered the scene by publishing his explanation of how to read and understand the Venetic scripts and writings. The exchange of polemic writings in Slovenian

newspapers continued for another decade and in the end the newspapers closed discussion on this issue. After that the Rev. Tomažič issued two special issues of the »*Voice of Korotan*«, the books "*The Veneti, our distant ancestors*" [also translated into German, Italian, English, and Russian (in preparation)], "*New message of the book 'The Veneti, our distant ancestors'*", "*With the Veneti into a New Era*", "*The Etruscans and the Veneti*", " *With the Veneti into new Slovenian Horizons in the Europe of 2000*" and finally, on the occasion of his 80th birthday, a book "*Who are we Slovenians? When and from where do we originate?*", dedicated to the Slovenian people. In Slovenia and all over the Europe he delivered numerous lectures devoted to his favourite topic.

Some publications of the Rev. Tomažič, Dr. Šavli and Mr. Bor are presented above in the Slovenian version.

Several other authors published the books or papers about this topic, too, for example:

Verbovšek L. *Komu (ni)smo tujci? (To whom we are (not) foreigners?)*, Jutro, Ljubljana 1995.

Pipan S. *Simboli Slovencev* (*The symbols of the Slovenes*), Založba Humar, Bilje 1996.

Žunkovič D. M., Verbovšek L. *V senci zgodovine* (*In the shadow of history*), Jutro, Ljubljana 1998.

Vuga L. *Jantarska pot* (*The amber road*), Založništvo Humar, Bilje 2000.

Ivan Tomažič

VENETI SO ZAČETEK SLOVENSKEGA NARODA

Vloga Venetov v etnogenezi srednjeevropskega prebivalstva je najbolj jasna v začetkih in razvoju etnogeneze slovenskega naroda. Ta vloga pride posebno do izraza zaradi pomembnosti slovenskega ozemlja kot povezovalne točke na vse strani, ki so jo Veneti zato izbrali za svoje posebno središče.

Pogled v predzgodovino

Prvo vprašanje je, kdo so bili prebivalci današnje Slovenije in okoliškega ozemlja v predzgodovinski dobi. O njih ve povedati marsikaj arheologija, saj so zapustili precej sledov svoje materialne kulture, ki pa nam nič ne pove o njihovi etniji. Nomadsko življenje do začetka poljedelstva je pomenilo stalne premike ljudi, ki bi jih zato najprimerneje imenovali kar preprosto Evropejce.

Nekaj več utegnemo zvedeti o jeziku teh Evropejcev zato, ker obstaja v Evropi še en jezik iz tistih davnih časov. To je baskovski jezik. Sam na sebi nam ne bi mogel dosti povedati, ker nihče ne pozna njegovih sprememb v teku tisočletij. Če pa najdemo iste jezikovne elemente še v nekem drugem evropskem jeziku, ki ni imel nobenega stika z baskovskim, razen v dobi skupnega evropskega jezika, lahko sklepamo, da ugotovljene podobnosti razodevajo določene jezikovne elemente tistega, prvotnega evropskega jezika. Presenetljive podobnosti z baskovskim jezikom pa najdemo v slovenskem jeziku.[1] Iz tega lahko sklepamo, da je prvotni evropski jezik vseboval slovanske jezikovne elemente. Zato bi ga lahko imenovali protoslovanščina.

Nastanek in razvoj poljedelstva v evropskem prostoru sta pomenila začetek stalne naselitve in s tem tudi počasno razlikovanje v govorici. Pravi pretres med evropskim prebivalstvom pa je prineslo vdiranje kurganskih ljudstev iz ruskih step. Ta ljudstva so prinesla ne samo nove materialne kulture, temveč po vsej verjetnosti tudi jezikovne novosti, ki so dale osnovo za nastajanje tako imenovanih indoevropskih jezikov na podlagi prvotnega evropskega jezika.

Po nastajanju in zamenjavi raznih kultur iz tega obdobja se v Srednji Evropi pojavi okoli 1500 pr. Kr. pomembna lužiška kultura. Njena bogata najdišča pričajo o razvitem družabnem življenju, ki pomeni tudi lasten razvit jezik, s katerim je povezana tudi posebna etnija. To je prva kultura, kateri pripisujejo strokovnjaki neko etnijo. Mnogo pa so razpravljali,[2] kakšna naj bi ta bila. Lahko rečemo, da gre za venetsko

etnijo s slovanskim jezikom, kar je potrjeno z dejstvom, da je v lužiški kulturi nastala kultura žarnih grobišč, ki se potem pojavlja povsod v zvezi s slovanskim jezikom.

Kultura žarnih grobišč je s svojim širjenjem spremenila duhovno in gospodarsko podobo Evrope. Njeni nosilci, ki jih imenujemo Veneti, so s posebno vnemo širili pomen upepeljevanja pokojnikov za očiščenje vsega zla v človeku, da bi bil tako sposoben za prehod v posmrtno življenje. Istočasno so širili svoje poljedelske pridobitve in trgovske izmenjave, kar je povsod pospeševalo gospodarsko rast. S širjenjem kulture žarnih grobišč je bilo povezano tudi širjenje jezika njenih nosilcev – Venetov, namreč nove ("indoevropske") slovanščine ali pravilneje (slo)venetščine.

Ena od glavnih poti širjenja kulture Žarnih grobišč je bila Jantarska pot. Po njej so Veneti prišli med 1200 in 1000 pr. Kr. na ozemlje današnje Slovenije in še naprej v Italijo ter v območje Vzhodnih Alp. Slovenija je postala njihovo posebno središče, kakor je dokazano z velikim številom žarnih grobišč in s predmeti, ki so bili najdeni v teh grobiščih, ki pričajo o trgovski povezavi tega kraja z baltskim prostorom.[3]

Da so Veneti prišli s tega središča tudi v Italijo, je potrjeno z dejstvom, da so žarna grobišča v Italiji ugotovljena nekoliko pozneje. Tudi italijanski zgodovinar Giuseppe Sergi je bil prepričan, da so Veneti prišli v Italijo s severa.[4] Naravna pot pa je peljala skozi Slovenijo.

O prvotnem ljudstvu v naših krajih ne vemo drugega, kot tisto, kar povedo ostanki starejših kultur. Ne more pa biti dvoma, da se je to ljudstvo asimiliralo z močnim pritokom nosilcev kulture žarnih grobišč. To spojitev lahko imenujemo rojstvo slovenskega naroda ali začetek njegove etnije.

(Slo)venetski jezik, ki se je takrat uveljavil v naših krajih, je še vedno skoraj isti jezik, kot ga govorimo dandanes (seveda upoštevajoč spremembe, ki so nastale v tritisočletnem obdobju), kar dokazuje njegova podobnost s sanskrtom, ki je v knjigi VEDA ohranjen še tak, kakršen je bil pred tri tisoč leti. Celo dvojina je ostala samo v teh dveh jezikih in še v lužiškem, ki prav tako kaže na izredno starodavnost.

Če upoštevamo, da so se Veneti začeli naseljevati v naših krajih že okoli 1200 pr. Kr. in da so se odtod tudi selili proti Italiji in na območje Vzhodnih Alp, lahko postavimo leto 1000 pr. Kr. kot nesporno dobo dokončnega izoblikovanja slovenske etnije, ki je segala tudi v sosednjo Italijo in na območje Vzhodnih Alp.

Prvo tisočletje pr. Kr.

Iz kulture žarnih grobišč nastanejo nove kulture. Čeprav od prvih stoletij še nimamo pisnih virov, je znano, da so med 1000 in 800 pr. Kr. iz venetske kulture nastale v Evropi nove zelo pomembne kulture: kultura Hallstatt ima svoje ime zaradi številnih najdišč žarnih grobišč v tem kraju. Enako je tudi ime kulture Golasecca (gola seča) nastalo zaradi tamkajšnjega najdišča žarnih grobišč. Etruščanska kultura sloni na kulturi Villanova, ki je venetska kultura z dvokoničnimi žarami. Kultura Este je postala najvažnejše versko, kulturno in gospodarsko središče Venetov, ki je segalo

tudi na ozemlje današnje Slovenije, kakor pričajo številne situle in venetski napisi od Svete Lucije (Most na Soči) do Negove.

Venetsko prebivalstvo v tem času ni bilo nikjer zamenjano. Zgodovinarji skušajo sicer razlagati kulturo Hallstatt, posebno na slovenskem ozemlju, z raznimi zunanjimi vplivi, vendar morajo priznati, da "so vprašanja etnične pripadnosti nosilcev halštatske kulture na slovenskih tleh zapletena in v glavnem odprta".[5] To pomeni, da ni nobenih dokazov, da bi bilo prebivalstvo kakorkoli etnično spremenjeno. Obstajalo je torej ljudstvo z isto venetsko etnijo in z enakim slovenskim jezikom.

Delni premiki prebivalstva in novi dotoki so se vedno dogajali, ne da bi to nujno pomenilo nastanek nove etnije. Izreden pretres v venetskih deželah so povzročili Kelti na začetku 4. stol. pr. Kr. Nerešeno pa je vprašanje njihove etnije in njihovega jezika. Nastali so na zahodnem robu kulture Hallstatt, po vsej verjetnosti kot poseben sloj vojščakov, trgovcev in obrtnikov. Z njihovim pojavom je povezana kultura La Tène. Potem ko so prevzeli oblast in si zagotovili zadostno število najemnikov, so vdrli v Francijo in okoli leta 400 pr. Kr. od tod v Padansko nižino, potem še v Španijo in na britanske otoke.

Na slovenskem ozemlju ni bilo Keltov do polovice 3. stol. pr. Kr. Prišli pa so po vsej verjetnosti iz Grčije. Ena od njihovih skupin se je bila namreč na začetku 3. stol. pr. Kr. napotila proti Češki in od tam po Donavi proti Črnemu morju, kjer se jih je nekaj uveljavilo v Mali Aziji (Galati), medtem ko so bili drugi premagani v Grčiji in so se od tam vrnili po Balkanu proti Sloveniji in Noriku.

Posebnost keltskih vpadov je bila v tem, da jim ni šlo za osvojitev kakega ozemlja ali za izpodrivanje domorodnega prebivalstva, temveč preprosto za prevlado in izkoriščanje naravnih bogastev in prebivalcev. Ker se niso nikjer udomačili kot poljedelsko ljudstvo, so po hudih porazih v Italiji, Španiji in Franciji povsod preprosto izginili in se asimilirali z domorodnim prebivalstvom.

Posebno vprašanje je, kaj se je z njimi zgodilo v Sloveniji in v Noriku. Ko so Rimljani zasedali današnja slovenska ozemlja, ne zasledimo o Keltih nobene omembe več. Nekateri vztrajajo pri mnenju, da so bili Karni, Ambisonti, Japodi, Latobiki in Tavriski dejansko Kelti. To pa je nemogoče, ker v takem primeru bi bilo na vsem slovenskem ozemlju avtohtono prebivalstvo keltsko. To pa nasprotuje vsemu, kar vemo o Keltih v naših krajih: kratek čas njihovega bivanja, razmeroma malo ostankov njihove kulture in njihov nenadni izgin. Omenjena imena so označevala le določene neodvisne venetske pokrajine, kakor če danes rečemo Primorska, Kranjska in podobno.

Poseben problem so bili Kelti v Noriku, o katerih so Nemci razvili pravo keltomanijo, da bi zakrili starodavno navzočnost Slovencev. Tudi v Noriku ni bilo dosti Keltov. Zavzeli so večja središča in povezovalne poti, medtem ko na hribovitem ozemlju njihovih sledi skoraj ni. Livij omenja, da se je noriški kralj Cincibilius obrnil na rimski senat v imenu svojih zaveznikov. To pomeni, da so bila v Noriku poleg Keltov s svojim kraljem še druga kraljestva. Livij pravi tudi, da so se Rimljani

Lucijan Vuga

SODOBNA TEORIJA KONTINUITETE – BALTIŠKI, JADRANSKI IN PAFLAGONSKI VENETI

SLOVENCI ŽE OD KAMENE DOBE NA SEDANJIH OZEMLJIH

(Avtohtonistična teorija poselitve – izpod peres tujih znanstvenikov)

»Slovani niso bili nikdar taki razbojniki kakor Nemci, temveč so ljubili mir, obdelovali zemljo ter redili veliko živine. Zaradi njihovega miroljubja so jih podvrgli drugi narodi, toda nobeno ljudstvo se ni tako pregrešilo nad njimi, kakor Nemci. Nesreča je pač hotela, da je moral imeti ta mirni narod za sosede Nemce in Tatare.«
(Johann Gottfried von Herder, 1744-1803, nemški pesnik)

Venete moramo proučevati v kontekstu izvora Indoevropejcev, kar je še vedno eno od prvovrstnih znanstvenih vprašanj sodobnega zgodovinopisja in jezikoslovja. Med velikim številom teorij, ki že stoletja obravnavajo ta vprašanja in postavljajo njihov izvor na različne konce obsežnega evro-azijskega prostora, v zadnjih treh desetletjih izstopajo (v časovnem zaporedju) tri:

1. pokojne arheologinje **Marije Gimbutas**, Litvanke po rodu, ki je delovala v ZDA – 'teorija Kurganov' (iz šestdesetih let 20. st.), ki jo krepko podpira drugi vidni arheolog J.P. Mallory, in trdi, da so v IV.tisočletju pr. n. št. ljudstva pastirskih nomadov – Indoevropejci – surovo podjarmila, če ne celo iztrebila predhodne naseljence miroljubnih kmetovalcev ter jim vsilila svojo kulturo (kulturo kurganov) in svoj jezik. Ta teorija vdora ali katastrofistična teorija je med zgodovinarji priljubljena vse od 19. st. Po tej teoriji izvajajo jezikoslovci razmeroma pozno iz prvotno enotnega indoevropskega jezika diferenciacijo posameznih indoevropskih jezikov.

2. Po proučevanjih tretjega vidnega arheologa **Colina Renfrewa**, ki je svoje teorije intenzivno razširjal v osemdesetih letih, se zastavlja tudi lingvistično vprašanje (kar je za arheologa nekoliko neobičajno), ko ugotavlja, da arheologija ne ponuja nobenih dokazov za nasilja in spopade v IV. tisočletju pr. n. št., ki bi povzročili kulturne in jezikovne spremembe. Renfrew misli, da so Indoevropejci le prvi poljedelci na evropski celini ter je indoevropeizacija le vidik neolitske revolucije, ko je kmetsko-živinorejsko gospodarstvo pospešeno nadomestilo ekonomijo osnovano na lovu in nabiralništvu. Ta neolitizacija se je širila iz Anatolije proti zahodni Evropi od začetka VII. tisočletja pr. n. št., torej tri tisočletja pred Gimbutasinimi kurgani, ter, kar je še posebej pomembno, šlo je za difuzijo, ne pa za nasilno, ali celo genocidno širjenje nove kulture.

3. V devetdesetih letih je **Mario Alinei**, ki so ga nedvomno prevzela dela C. Renfrewa, da je njegove zaključke v kombinaciji z učenji priznanega arheologa svetovnega slovesa G. Childa iz petdesetih let, nadgradil ter razvil v novo arheologijo z mnogo starejšimi datacijami od doslej uveljavljenih. Alinei zavrača invazionistične teorije in meni, da je indoevropska diaspora še nekaj tisočletij starejša od tiste, ki jo je postavil Renfrew, kar potrjujejo tudi najnovejše radiokarbonske (^{14}C) meritve, in kar je mogoče spraviti v sklad z lingvističnimi dognanji, ki prav tako potrjujejo kamenodobno prvotno indoevropsko skupnost. Alinei opozarja, da so že v začetku II. tisočletja pr. n. št. v Anatoliji tri ljudstva – Hetiti, Luvijci in Palaiki – govorili troje različnih indoevropskih jezikov (ta spoznanja so plod najnovejših odkritij glinastih ploščic in proučevanja jezikov zapisanih na njih). Njihov prihod na to območje postavljajo v III. ali celo v IV. tisočletje pr. n. št. Spričo tega si je težko predstavljati, da bi še tekom III. tisočletja obstajal nek skupni indoevropski jezik, ki bi se tako hitro diferenciral v povsem različne jezike na tako ozkem prostoru. Prav tako nam razvozlani linearni B napisi (Ventris in Chadwick, 1956) kažejo, da mikenščina ni bila le oblika arhaične grščine v II. tisočletju pr. n. št., ampak je že bila koiné neke dežele, ki je že poznala več različnih dialektov. Kar nam spet enkrat vsiljuje vprašanje ali je bilo mogoče, da je prišlo do indoevropske diaspore le nekaj stoletij pred tem, če naj bi štirje tako različni – čeprav priznano – indoevropski jeziki (v Anatoliji in v Grčiji) nastali šele v II. tisočletju pr. n. št.

Alinei je seveda naletel na vrsto nasprotnikov iz vrst tradicionalističnih zgodovinarjev, čeprav se njegova teorija kontinuitete (ki trdi, da so v Evropi na sedanjih ozemljih v bistvu ista ljudstva že od paleolitika-mezolitika in med temi izrecno omenja tudi Slovence) v osnovi ne ločuje veliko od Renfrewovih stališč, le veliko doslednejši je tudi v lingvističnem smislu.

Med tistimi, ki ga sprejemajo z naklonjenostjo je Xaverio Ballester z univerze v Valenciji, ki je zapisal (*Rivista italiana di dialettologia*, 23/1999)(vsi prevodi navedkov L.V., če ni posebej označeno): »Alineiu bo pripadala zasluga, da je bil prvi v najnovejšem času (prav pri tem ne gre pozabiti, kar odkrito priznava tudi Alinei, vsaj na daljnega predhodnika Herberta Kühna in njegovo delo *Herkunft und Heimat der Indogermanen*, 1932), da je razvil dragoceno in pogumno teorijo paleolitskega izvora tudi za indoevropske jezike. Res bodo lahko posamezne od teh novih zamisli izgledale revolucionarne (in subverzivne) glede na nekatere temelje več stoletij veljavne doktrine, zato ne smemo pričakovati, da bodo hitro in z naklonjenostjo sprejete v določenih okoljih, morda sploh ne bo nobene naklonjenosti, torej ne bodo sprejete. Vsekakor pa upajmo, da v akademskih in znanstvenih krogih ne bo prevladal duh cenzure, tako da bodo imeli drugi, zlasti mladi, možnost spoznavati in proučevati nove zamisli, in jih bodo lahko zavrnili ali sprejeli; skratka, da bodo imeli priliko ovrednotiti razloge spričo katerih smo Alinei, in še kdo drugi z njim, čeprav smo sedaj v manjšini, začeli trditi, da so bili evropski predhodniki običajni ljudje, ne nekaj posebnega, in da so

Abstract

A large number of cuneiform writings, discovered mostly on clay tablets in the Middle East, made possible greater accuracy in the research of ancient languages of the region. The Akkadian language occupies among them a unique position. C. Renfrew, the founder of the newest theory of the Anatolian origin of Indo-Europeans, compares Semitic languages (Akkadian is one of them) with Indo-European languages. G. Semerano explained the Akkadian roots of a number of Greek and Latin words, which had no known etymology till now. At the same time, he drew attention to the ancient connections between the Baltic Sea region and the Middle East, corroborated by archaeological works, and also defined by the uncontested Amber Road. This road led from the Baltic Sea, through central Europe, and continued by boat on the Adriatic Sea to the Middle East. The end of the continental portion of the road was in the general area between [Tergeste], Timava, and Aquilea [on the Gulf of Trieste] where the "Adriatic Veneti" were documented in antiquity, as were the "Baltic Veneti." Also documented, since the time of Homer, are the "Paphlagonian Veneti" on the south shore of the Black Sea and, finally, the Veneti in Armorica [on the Atlantic coast]. Semerano explicitly states that the peoples of the Baltic area "knew" the Semitic languages of the Middle East. Regrettably, systematic archaeological field research in northern Anatolia started only in the 1990s (R. Matthews et al.), methodical linguistic studies, including historical and comparative studies, have only just begun. At the conference *Europe's First Roots* (Milan 1999), M. Alinei, wrote: "Also Slavic peoples and their languages existed in south-eastern Europe since the late Middle Stone Age (Mesolithic), resulting in exceptional stability of the Late Stone Age (Neolithic) cultures in the region (only they preserved the *tell* or mound-shaped structures), this clarifies the reason why differentiation between Slavic languages did not occur – as opposed to the theory of presumed settlement of Slavs at the beginning of the Middle Ages." This must be critically evaluated with the similar but older theories of G. Sergi.

Pavel V. Toulaev

VENETI: SLAV'S ANCESTORS

The core of the discussion around Veneti (Enetoi, Venethi, Vendi) is in the answer of the question whether they had been Slavs or not. Western scholars, Germans and Italians in particular, believe that Veneti having ancient roots, had not been Slavs, since the latter stepped on the historic stage only in the VI-th century A.D. when they took part in the destruction of the Roman Empire and got onto the pages of the Byzantine chronicles. The majority of the Slavic authors tend to regard Veneti as their ancient ancestors, although this point of view is not always well grounded and is not shared by all scholars.

On the basis of historic facts and conclusions in scientific literature we can reconstruct in more detail the picture of the Venetic world starting from ancient times. Chronologically it may be divided into the following major stages.

Before 1200 B.C., the data of the Trojan War, the Enetoi, mentioned by Homerus and later by Strabo and other ancient authors, lived in Troas and Paphlagonia. They descend to Dardanus, Ilus and Pilemen, which manifested itself in the contacts of the western regions of Asia Minor with Thracia and Illyria.

1200–VII century B.C. After the collapse of Troy and Hittite Empire the Enetoi headed by Antenor first moved to Thracia and then to the northern coast of the Adriatic. The fellow-tribesmen of Enei (Aineias), the main hero of the "Eneide" by Vergilius and the legendary founder of Rome, colonized the western part of the Apennine peninsula. The civilization of Ethruscs also appeared in that area. At the same time there was migration of Paphlagonian Enetoi to Urartu, which comprised the Kingdom of Van.

VI–I centuries B.C. After the collapse of the Tarquinius Dynasty the Etruscan centre shifted to the region of Etruria. In that period the Adriatic Venice, described by many authors including Herodotos and Tacitus, witnessed a formation of the union of towns with developed trade and culture. The Adriatic Veneti set out to follow the Amber Route alongside with many others. The Route led from the Mediterranean to the Baltic Sea via the Alps and Noricum in particular.

I – IV A.D. The Veneti occupied a vast territory: from central Europe (evidenced by Plinius, Ptolemaeus, Julius Caesar) to the northwestern coast of the Baltic Sea, which was called Venetian by the contemporaries. To the east of the Danube in that

Stjepan Pantelić

THE VENETI WERE AUTOCHTHONOUS IN CARINTHIA

Before we try to answer the question as to whether the Veneti were autochthonous in Carinthia or not, we first have to answer two other questions. One of them is whether the term Veneti refers to Slavs. The other question concerns where the first traces of the Veneti were found and where their original homeland was. Only after these two questions have been answered can we talk about the Veneti in Carinthia.

Should the Veneti be considered as Slavs? Several scholars did not and do not believe that the Veneti should be considered as Slavs. The author of *Vita s. Columbani* (530–615) testifies to the fact that the Veneti were Slavs: "... Venetiorum qui et Sclavi dicuntur"[1], which means that the Veneti referred to themselves as Slavs. Jordanes (in the 6th century) confirmed that the Veneti were Antes and Slavens.[2] In another chapter, he wrote that the Veneti originated from one tribe, but they had three names, the Veneti, Antes and Slavens.[3] Fredegar (in the 6th century) said that Slavs were Winedi "... Sclavi cognomento Winedi ...".[4] From these sources, it follows that the Veneti were Slavs, and opponents have difficulty in proving the contrary.

With regard to the second question concerning where the first traces of the Veneti were found and where their original homeland was, several scholars believed that the Veneti were first mentioned at the time of Pliny, Tacitus, and Ptolemy and came from the region of the lower Vistula, and they traced the original homeland of the Slavs to that area.

This is a general fallacy, since Homer mentioned the most ancient Veneti, respectively Slavs, in the 12th century BC at the time of the Trojan War. Herodotos, Euripides, Sophocles, Polibios, Strabo, and other classical writers also mentioned them later. All of them talk about the Veneti in the basin of the river Danube. Therefore, when speaking about the original homeland of Slavs, the essential question is not whether they came from the east or west or north or south, but where they came from to help Troy. Troy is the starting point to find the answer to the question of the original homeland of Slavs.

J. Šavli admitted that it was Homer who mentioned the Veneti for the first time. He quoted Homer who mentioned the Enetoi (i.e. the Veneti, resp. Slavs) in Paphlagonia on the northern coast of Asia Minor, but he did not investigate where they came to Paphlagonia from. He asked himself whether it could be true that the Veneti came from Paphlagonia to help Troy and that Antenor, their leader, led them to the northern

coast of the Adriatic after their defeat and he concluded that this question could not be thoroughly investigated at that particular time.[5] *It is precisely this question which is of crucial importance.* Several scholars failed because they considered that, in addition to the basin of the river Vistula, the oldest traces of the Veneti are to be found in Paphlagonia. But this consideration is false. The statement that the Veneti came to Troy from Paphlagonia can be found in no written source. It was stated that the Paphlagons came to Troy from the land of Venets.

In the 13th part of the Iliad, Homer says that *King Pilaimen lead the Paphlagons to the Trojan war from the land of Eneti.*[6] Homer also says that Pilaimen was accompanied to Troy by his son Harpal and that he never returned to the land of his ancestors,[7] i.e. the land of Eneti resp. Slavs.

Where was this mysterious land of the ancestors of the Slavs? J. Šavli and M. Bor disappoint us, because, in spite of admitting that the oldest mention of the Veneti is in Troy, they try to put the original homeland of the Veneti in the region between the Baltic Sea and the rivers Vistula, Danube, and mid Dnieper.[8] Šavli adds that no scholar of European prehistory is against this view in principle. We state precisely the opposite, i.e. that the original homeland of the Slavs was not in Eastern Europe. Any scholar who knows anything about classical writers must agree that the Veneti did not come to Troy from the region around the river Vistula and especially not from the region of the river Dnieper. The Eastern Slavs are the most recent Slavs and there is no continuous record linking them to the Veneti mentioned at Troy. In the dilemma as to whether the original homeland of Slavs was around the Vistula, the Dnieper or the Danube, we have to decide for the Danube.

The most ancient Veneti could only have come to Troy from the river basin of the Danube. Homer mentions the Panonians in the Trojan War, a synonym for the Veneti. He tells us about the Dardans on the river Morava, where the Veneti lived and finally about the Trakians, who, according to the Armenic Geography (around 450 AD), consisted of 25 tribes of Slavs.[10]

All this data clearly indicates that the Veneti could only have come to Troy from the river basin of the Danube and their original homeland is to be looked for there. The Crannog Culture, the Amber Culture and the Urn Culture, which are most apparent in Slovenia, support this view.

As for the Veneti and also for the Slovenians, the question can be asked about their most ancient traces. The majority of scholars still do not believe that the ancestors of the Slovenians were the Veneti. They do not accept that the Slovenians are autochthonous in the Slovenian territories. They think that the Slovenians originated in Eastern Europe, somewhere around the Dnieper. Until recently, nobody considered the Veneti in Carinthia to be the ancestors of the Slovenians. The Slovenian scientists J. Šavli and M. Bor deserve praise for taking the first step in the new direction. While scholars have hitherto believed that the settlers in the Eastern Alps in Carinthia before the arrival of the

Charles Bryant-Abraham

REFINEMENTS AND FUTURE DIRECTIONS IN VENETIC SCHOLARSHIP

First, a few introductory words about my own background are in order. I am a sixth-generation Texan, and there are relatively few of us on earth. My family first came to the Virginia Colony in North America in 1653. You will find few individuals who are as authentically American as I am. I was awarded a Ph.D. in Linguistics by the Université de Montréal for my work in Medieval Castilian philology. All of which is to say that I, at least for one, have no hidden agenda or political axe to grind about the importance of Slovenian dialectology in deciphering the Venetic inscriptions. I truly am simply an innocent academic bystander whose only interest is to learn a little more about early European pre-history. If I'm a chauvinist at all, I must be faulted as one of those proverbial insufferably-braggadocious types from the Lone Star State of Texas, a "John Wayne" cowboy, if you please.

But indeed I do suspect that history is about to be written, or rather rewritten. We stand on the threshold of a new world of insight into the pre-history of Europe and of the Mediterranean.

First, I must issue a preliminary disclaimer, for the timeless epistemological inquiry remains ever in front of us. How can the "truth" of a given moment in history every really be known? Historian A may assert the reality of a fact and historians B, C, and D may successively quote the assertion of historian A in recounting their own stories of how things must have happened. But in every case where historians are not elaborating primary and direct evidence created at the time an event occurred, subsequent students of history will be coping with varying levels of credibility. The presupposition underlying any historical assertion doggedly remains, "It is believed that..." All that the most successful of historians ever achieve after that is a rearrangement of extant records lending strength to the probability of an assertion. In linguistic history, just as in social, military, literary, musical, or artistic history, there is simply no such thing as absolute proof of anything. Every "fact" we posit can only be based upon the preponderance of evidence found to date. At every step we must ask: "What does the preponderance of evidence now lead us to conclude?"

In the case before us, I must ask: what is all of this hue and cry about lack of scientific method in reexamining inscriptions which no one heretofore has been able to decode or make any significant sense of whatsoever? Do we now possess a preponderance

of evidence permitting us to begin drawing some justifiable conclusions about these inscriptions, despite faulty methodology, or rather despite the lack of appropriate technical jargon to express the results obtained? Forgive me, but the analogy is obvious. It looks all the world like the proverbial, insecure, pedantic teacher who marks a correct math answer "wrong" just because the student derived the correct answer without recourse to the precious method the teacher had so painstakingly taught. Clearly the integrity of a method or system is at best secondary to the accurate solution of a given problem.

Likewise, a satisfactory solution to any problem must preempt every system of instruction designed to lead to that solution. But in recent Venetic research a number of instances have come to remind us of the adage: "There is no sound as painful as a scientist groaning under a collapsed theory." The question, however, will just not go away: What inescapable conclusions must be drawn from the preponderance of evidence to date? Thanks to a precious few, undaunted Slovenian scholars, for the first time inscriptions heretofore indecipherable are at last being meaningfully read.

Matej Bor, may he rest in peace, was a courageous pioneer who ventured forth into uncharted waters. All future Venetic scholarship will forever remain indebted to him. Like the work of every pioneer, the field of inquiry he so thoughtfully advanced will necessarily see many refinements in the years to come. But it must always be remembered: he was an intellectual father of Venetic studies.

Now, to the eyes of this sixth-generation Texas, it does seem that Matej Bor did manage to come to enough conclusions to make just about everyone on God' s green earth angry at him. To be so decisively iconoclastic about one sacred assumption is daring enough, but the weighty implications of Bor's deductions were so broad and deep that much of the subsequent opposition would not have been difficult to predict.

Still, to streamline out and systematize three simultaneous rivers, which he let flow, might now prove useful to future directions of Venetic scholarship.

1. Undoubtedly the most intensely incendiary of Bor's findings is that Slovenian had heretofore been inaccurately classified as a South Slavic language, where in fact it is to be ranked among the West Slavic languages. This question continues to deserve all the attention it can bear, but for quite different reasons than those germane to the Venetic inscriptions. To sift out the objections of those decrying Venetic research as chauvinistically motivated, this entire issue should be reassigned to a specialized subcommittee for future development and redirected out of Venetic research altogether.

2. The evidence of past Venetic presence in any given area, which can be marshaled from inherited place names, will necessarily always be speculative and cannot be allowed to detract attention from more decisive evidence. Nevertheless, Venetic topology must be pursued, especially in areas where inscriptions do independently attest to earlier Venetic settlement. Anton Ambrozic, in his book, *Journey Back to the Garumna*, has shown the validity and usefulness of Venetic topology in the territories of pre-Roman Gaul. Likewise, the identity of the pre-Greek Pelasgians, who had widely spread

Ivan Gorenc

PRIČEVANJE CESARJA JULIJANA O NASELJENOSTI VENETOV

OKOLI OGLEJA ŠE V IV. STOLETJU NAŠEGA ŠTETJA

Že večkrat sem videl pri nas, pa tudi v tujini zapisano, da je bil Belin keltski bog, ki je imel isti značaj kot prastari grško-latinski bog Apolon. To pa nasprotuje tudi pogosto zapisani trditvi, da je bil Belin staroslovanski bog. Zato mislim, da moramo dognati, kaj od tega drži in če da, zakaj ?

Iz več najstarejših zapisov je jasno, da so častili na prastarem venetskem področju boga z imenom Belin. Njegove kipce so našli na področju Benečije, Norika, Ljubljane, Celovca. Najbolj pa so ga častili v zadnjem večjem venetskem središču, Ogleju. Rimljani so bili zapisali, da je bil to bog prebivalstva te pokrajine. Tu pa je verjetno prišlo do zamenjave. Mnogo zgodovinarjev trdi, da so bili ti lokalni prebivalci Kelti in da je Belin zato keltski bog. Vendar jih zapisi antičnih zgodovinarjev zanikajo. Lokalni prebivalci okoli Ogleja so bili v veliki večini Veneti! Da to dokažemo, se moramo nekoliko pomuditi pri ustanovitvi in vlogi mesta Ogleja (=Aquileia).

Severno italsko ravnino sta v drugem stoletju pred našim štetjem naseljevala dva naroda: Galci (=Kelti) in Veneti. Pri tem so Kelti držali predvsem zahodni del, Veneti pa vzhodnega, od jezera Benakus (=današnji Lago di Garda) naprej. Veneti so imeli po vrsti naslednja močna središča: Este, Padova in na koncu Oglej. Vsako od teh središč je doseglo vrhunec v nekem obdobju, nato pa prepustilo prvenstvo drugemu. Verjetno je bilo to vezano predvsem z bližino morja in s postopnim zasipavanjem morske obale in zato oteženim dostopom do njega. Poleg tega izgleda, da se je trgovina vedno bolj selila proti vzhodu. Rimljani so imeli z Veneti večinoma dobre odnose. Odkar so v 4. stoletju pred našim štetjem prišli v severno italsko ravnino Kelti, so bili Veneti skoraj vedno zavezniki Rimljanov v bojih z njimi. Pomagali so, da so jih premagali.

Tudi v punskih vojnah, ko je Hanibal prišel čez Alpe v Italijo, so Veneti sodelovali z Rimljani, medtem ko so bili Kelti na strani Kartažanov [1]. Nasprotja med Kelti in Veneti v ravnini ob Padu so bila stalna, saj so jim Kelti vzeli zemljo in jih odtrgali od njihovih sorodnikov Etruščanov. Poleg tega so Rimljani precej trgovali z Veneti in s plemeni vzhodno od furlanske ravnine. Od njih so uvažali predvsem noriško železo, pa tudi konje in svinje, k njim pa izvažali vino in olje. Poleg tega so trgovali še z dragocenejšimi predmeti, jantarjem s severa in izdelki umetne obrti v nasprotni smeri.

Zato so bili Rimljani seveda pozorni na vse, kar se je dogajalo na tem področju. Tako so takoj ukrepali, ko se je leta 186. pred našim štetjem brez kakršnega koli odpora preselil na področje poznejšega Ogleja del nekega plemena izza Alp. Poslali so posebno poslanstvo, ki naj pri veljakih na oni strani Alp ugotovi, kako je prišlo do tega

in se pritoži. Takole poroča Livij [2]: "... istega leta (186) sporoča, da so čezalpski Galci prešli v Venetio brez opustošenja ali vojne, in zavzeli prostor za postavitev mesta blizu tam, kjer stoji sedaj Aquileia (Oglej). Rimski poslanci, poslani čez Alpe, da bi raziskali stvar, so dobili odgovor, da ta skupina ni dobila dovoljenja države in da oni ne vedo, kaj delajo na Italskem."

Prevajalec Foster pravi v opombi tega teksta, da ni šlo za Galce, ampak za ljudi iz bolj vzhodnih krajev (torej verjetno za Venete ali »Ilire«). Kajti v predelu bodočega Ogleja strnjeno naseljeni Veneti bi verjetno ne pustili brez odpora Keltom, čeprav noriškim, da bi se preselili mednje. Le če bi bili novi naseljenci tudi Veneti, ali pa pred kratkim keltizirani Veneti, bi se dalo razložiti, da so se smeli brez bojev naseliti med tistimi Veneti, ki so do takrat že stoletja popolnoma obvladali področje Ogleja. To verjetno razloži tudi, zakaj so Rimljani nato z vso naglico prav tam ustanovili kolonijo. Ker je bila izza Alp tedaj noriška država, Norike pa so imeli za Kelte, danes zgodovinarji na splošno mislijo, da so se v Furlanijo takrat preselili Kelti. Tako je prišlo do trditev, da so okolico rimskega Ogleja (= Aquileie) poseljevali Kelti

Od daleč gledano, je tako morda res izgledalo, posebno če vemo, da je tudi Oglej kasneje spadal v rimsko provinco Tostransko Galijo. Vendar kot pričajo kasnejši viri, so okolico Ogleja, pa tudi precejšnji del Ogleja samega, naseljevali Veneti. Ti so obdržali svojo narodnost in celo svojo pisavo še daleč v 4. stoletje našega štetja, čeprav so bili tedaj pod rimsko oblastjo že več kot 540 let. O tem bomo govorili kasneje.

O istih pripetljajih poroča tudi Plinij Mlajši. Po njegovem so to področje zasedli mladci Keltov (Norikov??) in se utrdili za palisadami. Rimljani so takoj diplomatsko posredovali in po dolgem pregovarjanju so se ti Kelti leta 181 p.n.š. umaknili nazaj za Alpe. Izgleda, da Rimljani niso bili zadovoljni s pojasnili, ki so jih dobili na drugi strani Alp in so izrabili priložnost, ki se jim je ponujala. Leta 183 p.n.š. so zasedli to ozemlje in na njem leta 181 p.n.š. ustanovili precej močno kolonijo Aquleio (= Oglej). Torej tudi po tem viru v Ogleju in njegovi okolici pozneje ne bi bilo Keltov. Če dobro pogledamo ta in sledeča dogajanja, so bili ti Kelti le kratko vmesno dejanje v naselitvah na področju Ogleja. Bog domačega prebivalstva torej ni bil bog Keltov, ampak bog Venetov!

Pod vtisom "keltskega" naseljevanja v Ogleju je kasneje nastala trditev, da je njihov bog Belen (ali Belin) keltski bog. Vendar to ne drži! Ta bog je bil isti kot prastari bog Apolon, to je samo njegovo slovensko ime.

Seveda je možno tudi, da so Kelti iz naših krajev sprejeli Belina kot svojega boga oz. zamenjavo za Apolona, saj so vsi na koncu sprejeli tudi naš jezik. Toda znano je, da so tudi Kelti z druge strani Alp imeli svojo različico boga Apolona, vendar je imela drugačno ime. Rekli so mu Granus. O tem pričata vsaj dva vira: navedbe v *History of Pagan Europe* [3] in Dio v svoji *Rimski zgodovini* [4]. Ta piše v svoji Rimski zgodovini, da Antonioniju ni pomagal noben bog, niti Apolon Granus. V opombi v angleškem prevodu tega vira piše prevajalec: "Granus je bil keltski bog, istoveten z Apolonom.

4. Tulajev P.V.: *Veneti – predniki Slovanov*, Белые альвы, Moskva 2000.
5. *Альманах -Варвары* - Москва 1999.
6. *Праславянская письменность* - «Летопись» – Москва 1999.
7. Comrie Bernard: *The languages of the Soviet Union*, Cambridge University Press, Cambridge 1981
8. Sabaliauskas Algirdas: *We the Balts*, Science and Encyclopaedia Publishers, Vilnius 1993.
9. Гудз-Марков А.В.: *Индоевропейская история Евразии - Происхождение славянского мира*, Рикел-Радио и связь, Москва 1995.
10. Чудинов В.А.: *Славяне - Письмо и имя*, Издательский центр научных и учебных программ – Москва 2000.
11. Чудинов В.А.: *Проблема дешифровки - создание силлабария чтение смешанных надписей*, Издательский центр научных и учебных программ, Москва 2000.

Povzetek

Avtor daje etimološka pojasnila za nazive za Rusijo, Ruse (Venäjä, venäläinen) in Švede (Ruotsi) v finščini in njej sorodnih jezikih. Poudarja, da te besede jasno kažejo zgodovinsko soseščino med Ugrofinci in Veneti/Slovani. Kritizira izmišljeno normansko (vikinško) teorijo o odkritju in ustanovitvi Rusije in Kijevske države. V luči najnovejših ruskih raziskav analizira razlago runskih zapisov. Po teh ugotovitvah so vsi sedaj znani runski zapisi napisani v protoslovanskem jeziku v zlogovnem zapisu. Na koncu daje avtor svoje mišljenje o pokvarjenih zgodovinarjih, ki so ponaredili evropsko zgodovino.

Aleksandar Donski

ANCIENT MACEDONIANS:
DID THEY HAVE A COMMON ORIGIN WITH THE VENETI?

The Ancient Macedonians are among the most famous nations in the history. Probably the most famous of all in the row of renown ancient Macedonians is Alexander The Great of Macedon, who was driven by his idea of a World State where all the people will live together in equality. His father, Philip II of Macedon is also very well known. Aristotle,[1] one of the greatest philosophers, was also a Macedonian (by father), and so was the Egyptian queen Cleopatra VII (she was a distant grand-daughter of the Macedonian general Ptolemy, friend of Alexander The Great since their childhood).[2] The members of the Seleucides and Ptolemais dynasties were also Macedonians, and a few of them are mentioned in the Bible.[3] There are views within the scientific community that Macedonians were the Holy Evangelist Luke,[4] as well a number of Byzantine Tzars.[5] The contribution of ancient Macedonians to the world civilisation is large and of great importance.[6]

What was the ethnic origin of the ancient Macedonians? Despite the views in some parts of scientific community today that the ancient Macedonians were part of the Hellenes, the idea that ancient Macedonians were a separate people is becoming increasingly accepted among the scientific circles around the world.[7] The ancient Greek historians clearly stated that the Macedonians were a separate people from the Hellenes. The ancient Greek historian Arrian (I AD) even wrote that there was a "racial rivalry" between the ancient Macedonians and the Greeks.[8]

There are a certain number of arguments and strong indications in support of the existence of (at least partial) ethno-cultural links between the ancient Macedonians and Veneti.

Before presenting some of these arguments, we need to affirm that the Veneti were among the oldest nations in Europe. Narratively the Veneti were initially mentioned as people from Asia Minor, and later on as Balkan people[9] as well. Furthermore, there are number of testimonials and evidences that the ancient people Veneti were the ancestors of the Slavs.[10] This practically means that the ancient Macedonians and the Slavs should have (at least partial) common ethno-cultural background. Following are only some of the arguments in support of this, since a wider elaboration is required to fully cover this topic and the space on this occasion is limited.

Jože Rant

VENETI KOT TEMA ISKANJA IN PREGLEDOVANJA ZNANSTVENE LITERATURE

ZAJETE V TUJIH IN DOMAČIH RAČUNALNIŠKO PODPRTIH BAZAH BIBLIOGRAFSKIH PODATKOV

Uvod

Stalno zasledovanje in izbiranje znanstvene periodične literature, konferenčnih in knjižnih objav je nujno in predpogoj za kakršnokoli znanstveno raziskovanje. Dandanes je sprotno iskanje in zasledovanje objavljenih del sorazmerno enostavno. V svetu obstoje številne baze bibliografskih podatkov, ki omogočajo neposredno računalniško pregledovanje fonda znanstvenih objav in iskanje dokumentov, običajno tudi že preko svetovnega spleta (Internet). V številnih primerih je možno dokumente tudi v celoti prebirati in arhivirati. Odločili smo se, da opravimo sistematični retrospektivni pregled znanstvene literature po nekaterih nam dosegljivih bazah znanstvene bibliografije na področjih, ki zadevajo preučevanje Venetov in ki utegnejo koristiti raziskavam etnogeneze Slovencev in drugih evropskih narodov. K temu, da opravimo tak pregled literature pa so nas navedli tudi nekateri pavšalni argumenti, ki jih običajno navajajo nasprotniki tako same ideje kakor tudi raziskav kakršnihkoli povezav starodavnih Venetov z današnjimi Slovenci:

- O Venetih je bilo objavljenih le malo podatkov in se o njih le malo ve,
- Znanstveni opus razprav na temo Veneti je pičel,
- V svetu se dandanes skorajda nihče ne ukvarja s tem področjem,
- Venetov na pretežnem delu ozemlja današnje Slovenije ni bilo,
- Proto-slovansko poreklo Venetov je znanstvena fantastika oz. tabu tema.

Poiskati pravi odgovor na te pomisleke je bil izziv, hitro rešljiv v času informatike, računalništva, elektronskih komunikacij in Interneta. V tem prispevku podajam opis in prve preliminarne rezultate retrospektivnega pregledovanja literature na temo Venetov (in njihovih sinonimov) ter nekaterih drugih tem, ki so povezane z raziskavami etnogeneze današnjih narodov na tleh Evrope. Rezultati pregledovanja so bili tudi opora in vodilo pri izpeljavi same konference. Omogočila nam je, da smo hitro ugotovili stanje in trende raziskovanja o Venetih, kdo in kje po svetu se s to problematiko ukvarja in kam kaže v prvi vrsti usmeriti naše bodoče raziskave. Po zaključku tega pregledovanja literature in dopolnitvah zbrane bibliografije s pomočjo podatkov drugih, predvsem starejših virov, bo zbirka bibliografskih podatkov koristen pripomoček

raziskovalcem etnogeneze Slovencev. Eden izmen ciljev tega prispevka je vsekakor opozoriti raziskovalce "venetologe" na korist takšnega sistematičnega iskanja (in tudi branja) znanstvene literature. Časovne in druge omejitve pa mi seveda niso dopuščale, da bi tu kritično analiziral vse poiskane dokumente. To tudi ni osnovni namen tega prispevka. Že pregled samih naslovov in povzetkov zadošča, da ocenimo pomen in vrednost posameznega dokumenta za izbrano področje.

Moderni informacijski sistemi v znanosti in umetnosti

Moderni informacijski sistemi so zasnovani na digitaliziranih katalogih knjižnic in različnih dokumentacijskih centrov, ki jih podpirajo močni računalniški centri (hosti) in ki preko modernih telekomunikacijskih poti (svetovni splet – internet in elektronska pošta, t.i. informacijske avtoceste) masovno posredujejo uporabnikom različne bibliografske podatke. Uporabniki preiskujejo kataloge, iščejo dokumente, jih sprejemajo in obdelujejo z svojimi osebnimi računalniki. Nekaj osnov o modernih informacijskih sistemih in njihovi uporabi se da prebrati v strokovni literaturi (1-3).

Moderni informacijski sistemi in informacijske avtoceste so na široko odprle vrata nacionalnih in drugih knjižnic, arhivov, muzejev, galerij, raznih zbirk, založniških hiš, medijev. Bogastvo njihovih fondov je postalo neposredno dostopno ne samo znanstvenikom in raziskovalcem ampak tudi širšemu krogu prebivalstva. Možno je bodisi retrospektivno ali pa kampanjsko in tudi sprotno pregledovanje katalogov bibliografskih baz. Številni izdajatelji znanstvenih in strokovnih revij pa tudi raznih medijev omogočajo, da smo sproti obveščeni o izidu prispevka, ki nas utegne zanimati (t.j., ki ustreza izbranemu profilu interesnega področja) in celo da dobimo celotno besedilo dela, često še pred izidom, čim je bilo sprejeto v objavo. Kot rezultat preiskovanja lahko dobimo:

- Vse bibliografske podatke, naslov prispevka, avtorje, naslov revije, monografije zbornike itd, volumen, mesec in leto izida, strani itd.
- Povzetek (ne vedno)
- Naslov avtorja (ne vedno)
- Citirane reference (ne vedno)
- Opredeljitelje ožjih področij stroke po določeni znanstveni klasifikaciji
- Tip dokumenta (članek, knjiga, prispevek v zborniku, doktorska teza)
- Citiranost (število citatov v zajeti literaturi) dokumenta od časa objave (ne vedno)
- Seznam sorodnih dokumentov (podobnost)

Lahko dobimo na vpogled tudi slikovni material (inkunabule, rokopisi, umetniške slike, novci, kipi itd) in tudi zvočne zapise.

Uporaba računalniško podprtih bibliografskih baz je tako idealno in nepogrešljivo orodje za vsakega raziskovalca, znanstvenika:

- Hitro dobimo pregled nad opusom področja,
- Lažje in hitreje najdemo in pridobimo dokumente

46. LEJEUNE M: The Veneti of Pannonia + Material from the Necropolis in Szentlorinc. *Cr Acad Inscr Belle* 629-653 Jul-Oct 1990
47. ŠAŠEL J: Ancient Padua - from Palaeo-Venetic Community to Roman-Christian City - Italian Bosio, L, Fogolari, Gd, Bianchi,Amc, Pellegrini, Gb, Sartori, F, Bassignano, Ms, Prosdocimi, A, Tamaro, Bf. *Gnomon* 58: (5) 459-461 1986
48. HUS A: Etruscan, Italic, Palaeo-Venetic and Roman Figured Bronzes from the Provincial Museum of Torcello – Italian – Tombalani, M. *Rev Philol Lit Hist* 59: (1) 162-163 1985
49. CERRATO T: Sophocles, Cimon Antenor and the Veneti. Athenaeum 73: (1-2) 167-174 1985
50. SZEMERENYI O: Manual of the Venetic Language – French – Lejeune, M. *Gnomon* 51: (1) 13-17 1979
51. CAROTI S: Relazioni dei Rettori Veneti in Terraferma .6. Podestaria e Capitanato di Rovigo (E Provveditorato Generale del Polesine). *Arch Storico Ital* 135: (491-) 267-267 1977
52. BRIQUEL D: Handbook of the Venetic Language – French – Lejeune, M. *Rev Philol Lit Hist* 51: (2) 319-320 1977

Priloga 3: Nekaj izbranih primerov iskanja literaure na temo "WENDS" v arhivu Library of Congress, junij 2002

53. Nasa čitanka za 2. letnik. Budysin, Domowina, 1965. ZUR, JAN, [from old catalog] joint ed. Wendic language–Readers. [from old catalog]
54. SELLENKO, GEORG: *Slovennska grammatika*; Zilli, Mit F. J. Jenko'schen Schriften [18-] Wendic language-Grammar. Book (Print, Microform, Electronic, etc.)
55. LUTHER, MARTIN, 1483-1546: *Der oberwendische (obersorbische) Katechismus des Warichius* (1597)Text mit Einleitung und Grammatischer Bearbeitung[von Karl Heinrich Meyer] Leipzig, O. Harrassowitz, 1923. WARICHIUS, WJACSLAW, d. 1618, tr. Meyer, Karl H. (Karl Heinrich), b. 1890, ed. Lutheran Church–Catechisms and Creeds–Wendic. Religious literature, Wendic–History and criticism. Wendic language–Grammar.Wendic language–Texts.
56. STEENSTRUP, JOHANNES CHRISTOFFER, HAGEMANN R., 1844-: *Venderne og de danske før Valdemar den Stores tid*,_Koebenhavn, Tillge's boghandel, 1900. Wends. [from old catalog] Denmark–History–To 1241.
57. BRUSEWITZ, GUSTAF HENRIK: *Venderne i Konongahella d. 9 aug. 1135* ... [Göteborg, W. Zachrissons boktryckeri, 1898] Wends in Kungälv, Sweden. Kungälv, Sweden.
58. PALM, THEDE, 1907-: *Wendische Kultstätten; quellenkritische Untersuchungen zu den letzten Jahrhunderten slavischen Heidentums*, von Thede Palm. Lund, Gleerupska universitetsbokhandeln [1937] Berg-Greisinger, Hanna, tr. 179, [1] p. 24 cm. with thesis note, inserted. Translated from the author's Swedish manuscript by Hanna Berg-Greisinger.cf. p. "Die vorliegende Arbeit ist als die erste einiger Untersuchungen zur wendischen Religions- und Kulturgeschichte zu betrachten." –p. [3] Akademische Abhandlung–Lund. "Literaturverzeichnis": p. [172]-179. Subjects:Cultus, Wendic.
59. SOTIROFF G: Phoenicians, Venycians, Heneti, Veneti and Wendi. *Anthropol J Can* 9: (4) 5-10 1971
60. DARRAS, V.: *Les Vénetes, ancetres des Slaves*, L'Entente Franco-Slave, Paris, 1936 (iz baze Deutsche Bibliothek)
61. TULAEV, P.: *Veneti, predki Slavjanov* (v ruščini in slovenščini), Izdateljstvo "Belie Alvi", Moskva, 2000 (baza NUK)

Janez Orešnik

O PRIMERJALNI METODI V JEZIKOSLOVJU

Za določanje izvorne sorodnosti med jeziki je jezikoslovje že v 19. stoletju razvilo posebno znanstveno metodo, ki so jo poimenovali primerjalna metoda. Preprostost imena je zavajajoča, kajti metoda je v resnici zapletena in hkrati najboljša metoda sploh, kar jih je zgodovinsko jezikoslovje doslej razvilo. Njena nadvse ugodna lastnost je, da zaradi svoje natančnosti že samodejno zavrže marsikatero teoretično možno rešitev. V toliki meri česa podobnega ne zmore nobena druga zgodovinskojezikoslovna metoda, zato v t. i. primerjalnem jezikoslovju, ki to metodo goji kot svoje glavno orodje, po pravici vidimo elitno panogo zgodovinskega jezikoslovja. Žal mi je, da ne morem predstaviti metode v vsem njenem bliščU, temveč se moram omejiti na kratek uvod v njen učbeniški del. Ker se zavedam, da je med poslušalci le malo jezikoslovcev, se bom izogibal strokovnemu izrazju.

Po načelih primerjalne metode je izvorna sorodnost dveh jezikov tem verjetnejša, kolikor več je ponavljajočih se ujemanj med tema jezikoma, zlasti na glasovnem področju. To želim ponazoriti z zgledom, in sicer sem si izbral dvojico slovenščina - ruščina. Poglejmo, kako bi primerjalna metoda utemeljevala izvorno sorodnost teh dveh jezikov. (Seveda ne bom povedal nič izvirnega, saj gre za že davno spoznana dejstva, temveč se naslanjam na obstoječo strokovno literaturo.)

Najprej si oglejmo slovensko-ruske pare besed, v katerih se rusko *ele* ujema s slovenskim *le*:

sloven. *žled*, rusko *o-želéd-ica* oboje 'tanka ledena obloga'
sloven. *žleza*, rusko *železá* oboje isti pomen
sloven. *slezen*, ukr. (ruska ustreznica manjka) *selez-inka* oboje 'vranica'

Značilno za te in druge dvojice z *ele/le* je, da se v njih ujemata tako pomen kot glasovje. Pomen slovenskih in ruskih besed je dobro izpričan, tj. ni samo domnevan. V zgledih se nekoliko razlikujejo besedotvorne prvine, npr. predpone in pripone; razlog: besedotvorna sredstva se razvijajo po deloma drugačnih zakonitostih kot glasovje. Podobno velja o naglasnih razmerah.

Prehajam na slovensko-ruske dvojice, v katerih se rusko *ere* ujema s slovenskim *re*:

sloven. *drevo*, rusko d*érevo* oboje isti pomen
sloven. *prepel-ica*, rusko *pérepel* oboje isti pomen
sloven. *sren(j)*, rusko (narečno) *séren* oboje 'snežna skorja'

Joseph Skulj, Jagdish C. Sharda

INDO-ARYAN AND SLAVIC AFFINITIES

Introduction

The most important of the linguistic families of India, Pakistan and Ceylon (Sri Lanka) is the Indo-Aryan, of which the ancient and classical form is Sanskrit. The word samskrta-means 'perfected', 'polished' and is strictly applied to the language as regulated and established by the Indian grammarians. In a wider sense Sanskrit is applied both to the earlier form called Vedic Sanskrit which appears in the Vedic texts and to the later form stereotyped by the grammarians (Panini) called Classical Sanskrit. From Sanskrit are descended Pali and the various dialects of Prakrit, which are collectively styled 'Middle Indo-Aryan'. Out of the Middle Indo-Aryan, the various modern Indo-Aryan languages of the Indian area have evolved: Bengali, Hindi, Gujarati, Marathi, Punjabi etc. Outside, Sanskrit is closely connected with the languages of the Iranian family of which the earliest representatives are Avestan and Old Persian (Encyclopedia Americana).

The discovery of Sanskrit by European scholars towards the close of the 18th century was the starting point of the scientific study of language. It was observed that in both vocabulary and grammar Sanskrit was remarkably similar to the majority of the languages in Europe and particularly in grammar, to the classical languages. The only theory that could explain these fundamental similarities was that all the languages in question were derived from a common parent language (Encyclopedia Americana).

Most scholars are cognizant of the similarities between Sanskrit and classical languages such as Greek and Latin, but relatively few are aware that equal similarities still exist in modern, living Slavic languages in particular Slovenian. Slovenian still preserves some grammatical forms that are no longer present in other European or Indian languages.

Vedic and Classical Sanskrit

The language and literature of the Aryan invaders of India falls into two periods, the Vedic and Sanskrit. Vedic is the English adjective formed from the noun veda, the native for the literature. The word means "knowledge", (Slovenian "veda ") in the sense of sacred knowledge comparable to the Bible. It is a religious literature, composed

to meet the various needs of a complex religious system. The four books of sacred writings are: Rig-Veda, Sama-Veda, Atharva-Veda and Yajur-Veda. The oldest of these is Rig-Veda. The age estimates of Rig-Veda vary considerably between competent scholars. They estimate the age anywhere from 3000 to 6000 years (Encyclopedia Americana).

The spoken dialect on which the language of the Rig-Veda is based lay to the northwest of the area where the later classical language developed. The most important difference in the dialect between Vedic and Classical Sanskrit lies in the treatment of Indo-European "r" and "l". In the Rig-Veda, Indo-European "l" nearly always appears as "r", e.g. ruc 'light', (Slo. 'luč). In Classical Sanskrit, on the other hand, "l" is frequently preserved, e.g. laghu 'light', (Slo. 'lahko'). Vedic, the earliest literary language, was based on a dialect spoken in Punjab; the home of the Classical Sanskrit was the ancient Madhyadesa or 'Middle Country', which corresponds roughly to the modern Uttar Pradesh. Classical Sanskrit, which was eventually polished and fixed by Panini about 300 B.C., is essentially a later form of the language that appears in the Vedas. The literary Sanskrit as the heir of the Vedic religious tradition has remained down to the most recent times, the language of the traditional Hinduism of India. The situation is similar to the position of Latin, which was the vehicle of the classical and medieval culture of Europe and lived until recently in the writings and the liturgy of the Catholic Church. With the aid of Panini's systematic grammar, an English judge in India Sir William Jones announced in Calcutta-that Sanskrit, Greek and Latin "have sprung from some common source which, perhaps, no longer exists." This was the seed from which sprang Indo-European comparative grammar, the branch of linguistics that sets forth in all detail the relationship posited by Jones (Emeneau M).

Linguistic Comparisons

Reindl (1999) gives an excellent short comparison between Sanskrit and Slovenian. Sanskrit and Slovenian (and other Slavic languages) are related at the Indo-European level; that is, if you were to think of the Slavic languages as being "sister" languages, Sanskrit would be a "cousin" language to them.

Thus, there are certain similarities that can be observed in the areas of phonology, morphology, syntax and lexicon because of their historical connection.

The phonological similarities are heightened by the fact that Slavic and Indic languages are both part of the "satem" group of Indo-European languages; thus, they will often share an /s/, whereas other languages will have a /k/, such as Germanic /h/. For example, Sanskrit satam 'hundred' and Slovenian sto 'hundred', but Latin centum 'hundred' and German hundert 'hundred'.

Slavic is, very generally speaking, phonologically conservative in many ways, thus allowing us to recognize cognates with Sanskrit because of its own archaic nature. For example, Sanskrit vranam 'wound' and Slovenian rana 'wound', Sanskrit maksha 'fly'

Vojislav P. Nikčević

NOVA SPOZNANJA O VENETIH KOT PREDNIKIH SLOVENCEV

Epohalno pomembnost ne samo za slavistiko in slovenistiko, temveč za evropeistiko nasploh, imajo odkritja Jožefa Šavlija, Mateja Bora in Ivana Tomažiča o Venetih (Venedih, Vendih, Vindih ...) kot najstarejših prednikih Slovencev, ter o venetskem jeziku (venedskem, vendskem, vindskem) kot praizvoru in prototipu praslovanskega jezika, ki so objavljena v njihovih referatih in v njihovih knjigah.[1] Pred njimi so v slavistiki in slovenistiki običajno trdili, da so Slovani kot predniki Slovencev na področju Alp prisotni šele od VI. stoletja naprej, ter da se je slovenski jezik kot naslednik praslovanskega jezika na tem področju razvil v srednjem veku, torej sta oba brez avtohtonih jezikovnih in narodnih korenin v daljni preteklosti. Odkritja teh treh avtorjev so premaknila spoznanja o slovenskih koreninah v zgodovino in sežejo do začetkov antike.

Obzorja spoznanj so s tem odprli do neslutenih razmerij. To je izzvalo odpor, pa tudi gonjo proti njim kot kritikom uradne znanosti, s strani dogmatizirane slovenistike, posebej na področju zgodovinopisja, arheologije in monogenetsko (monocentrično) obremenjenega zgodovinskega jezikoslovja.

Neodvisno od tega in temu nasprotno pa posamezni nevtralni in z ničemer obremenjeni vodilni evropski slavisti sprejmejo opisana spoznanja ter jih zastopajo kot znanstveno resnico. Tako je francoski zgodovinar slovanskih civilizacij Françoa Conte s Sorbone 1986 (v srbskem prevodu 1989) objavil v dveh zvezkih monografijo o Slovencih, kjer se opira na dela navedenih avtorjev s katerimi se je posvetoval.[2] Na začetku prvega dela monografije je pokazal na trditve Jordanisa, zgodovinarja Gotov v knjigi *Zgodovina Gotov* (*De rebus Gothicus*), o Venetih (Sklavinih, Antih) kot o pripadnikih iste etnične skupnosti. V njej podaja oris pričanja latinskega pisatelja Kasiodora (približno 480–575). Rezultate svojega raziskovanja je strnil v naslednji ugotovitvi: »Sredi prvega tisočletja so Slovane zahodno od njihovega prvobitnega teritorija imenovali Venedi, južno Sklavini in vzhodno Anti«.[3] Razen ostalih so to trije sinonimi naziva za isti etnikum in jezik – slovansko etnično in jezikovno skupnost na evropskih tleh.

Navedene knjige Mateja Bora, Jožefa Šavlija in Ivana Tomažiča so imele močan odmev v evropski znanstveni javnosti, pomagale so rušiti predsodke o zgodovini Slovencev in Slovanov ter so prinesla spoznanja o Slovencih kot o potomcih Venetov

in o slovenščini kot naslednici venetskega jezika. Zaradi časovne omejitve trajanja referata bom podal samo nekatere odmeve njihovih spoznanj etnogenetičnega in jezikoslovnega značaja, po obsegu dvakrat večji referat pa bo objavljen v eni naslednjih številk revije *Hrvatska obzorja*, časopisa Matice hrvatske iz Splita.

Ob spoznanjih Mateja Bora, Jožefa Šavlija in Ivana Tomažiča, sem v zgodovini (monografiji), ki obsega okrog 1100 strani formata B5 v dveh zvezkih, opozoril tudi na prazačetke nostratičnih, indoevropskih, ter v tem okvirju novih sestavin slovanskih in v tem sklopu tudi slovenskega jezika. Spoznanja so v nasprotju z mladoslovničnim pristopom in temeljijo na zgodovinskem jezikoslovju tega jezika, na strukturalističnem pristopu ter njegovi jezikoslovni metodologiji.

Glede na to, da spremembe v svetu elementov, ki ustvarjajo jezike, izhajajo iz življenja, da jih povzročajo že od prazačetka medsebojno različni in spremenljivi odnosi, v katerih nastopajo glasovi ob govorjenju njihovih predstavnikov v vsakdanji komunikaciji, padajo temeljni zametki vseh nostratičnih in indoevropskih jezikov zaradi njihovega naravnega, podobnega organskega nastajanja in zaradi sorodne artikulacije njihovih glasov v čas nastajanja in razvoja njihovega prajezika. V to smo se prepričali z rekonstruiranim fonološkim sistemom nostratičnega prajezika,[4] kjer so vidna določena sovpadanja in zelo podobni sistemski elementi v indoeropskih jezikih.[5] Takšne vrste identičnosti ali podobnosti ne morejo biti slučajne.

Enako velja za vse slovanske jezike. Jedra njihovega nastajanja v temeljnih sistemskih strukturah se pokažejo že v času preden so se Indoevropejci začeli preoblikovati v Praslovane.

Podrobneje velja, da v vsakemu delu praslovanskega jezika, tudi v času ko so stari Slovani živeli v svoji pradomovini, zaradi njihove še ožje, bolj sorodne etnogeneze in glotogeneze, vsi bodoči slovanski jeziki kot njegovi nasledniki v bistvu nadaljujejo s samooblikovanjem.

Tako znani nemški slavist Reinhold Trautmann, v svojem registru slovanskih onomastičnih nazivov v Oblabju, rekonstruiranih v srednjeveških latinskih in nemških izvirih, po plasti B, *Erschlossene slavische Namen und Wörter*, določa plast C, *Zum Vergleich herangezogene Namen und Wörter* v naslednjih nostratičnih, indoevropskih in slovanskih jezikih:

1. Polnisch, 2.Tschechisch und Slovakisch, 3. Kaschubisch und Slovinzisch,
4. Sorbisch, 5. Polabisch, 6. Serbokroatisch und Slovenisch, 7. Bulgarisch,
8. Griechisch – Slavisch, 9. Russisch, 10. Ukrainisch, Weißrussisch,
11. Baltische Sprachen, 12. Germanische Sprachen.[6]

Podobno je tudi drugje.

Ta stališča imajo ustrezno potrditev tudi v venetskem jeziku, najstarejšem do sedaj znanemu prototipu praslovanskega jezika, neposrednemu predniku slovenskega jezika, zapisanem v venetski pisavi na atestinskih slovničnih tablicah v severni Italiji, kot tudi v ostalih spomenikih. Nekateri avtorji so prepričani, da so nastali v času med V in I

27. Radoslav Rotkovič, *Odakle su došli preci Crnogoraca*. Onomastička istraživanja, Matica crnogorska, Cetinje, 11995, Montedit, Podgorica, 2 2000.
28. Radoslav Rotkovič, *Sredozemni krugovi i mi u njima*,„Pobjeda", Titograd 4. IV. 1981, 14; isti, *Slovenski krugovi i mi u njima*, „Ovdje", br. 222/223, Titograd, nov./dec. 198, i br. 23, febr. 1989; isti, *Što nam nudi gradjanska nauka?* Praksa, br. 4, Titograd, 1981.
29. Radoslav Rotkovič, *Odakle su došli preci Crnogoraca*. Onomastička istraživanja, Monteditt, Podgorica, 2000, 219-220.
30. Stjepan Pantelič,, *Pradomovina Slavena u srednjem Podunavlju*, Matica hrvatska Virovitica i Croatia antiqua Mainz, 2001, 61.
31. A. Belič, *Srpskohrvatski jezik*, 393.
32. Stjepan Pantelič, *Pradomovina Slavena u srednjem Podunavlju*, 80, 83.
33. Radosav Boškovič, *Baltičko-slovenska jezička zajednica, Osnovi uporedne gramatike slovenskih jezika*, I, Fonetika, Univerzitet u Beogradu - Naučna knjiga, Beograd, 1972, 8-12.
34. Stjepan Pantelič, *Pradomovina Slavena u srednjem Podunavlju*, 82.
35. Ibidem, 82.

Abstract

Immediately after presentation of the theory by Matej Bor, Joško Šavli and Ivan Tomažič (1985), which claims that the Venets (Vends, Vinds) are the ancestors of the Slavs (including Slovenes) and that the Venetian language is the original source and prototype of the Preslav language, I supported this theory. The theory was published in several works that had ethnogenetic, etymological and historical South-Slav character in Slovenian, Montenegrin and Croatian publications. From the very beginning I inclined to this theory. That is the reason why three of my works (two are shorter and one is a detailed dissertation) were published in the book Z Veneti v novi čas. Odgovori – Odmevi – Obravnava (Anthology 1985-1990), edited by Ivan Tomažič (Ljubljana, 1990). This anthology about the Venets had a great influence on the European scientific public.

In this dissertation I include some new information about the Venets, the ancestors of the Slavs and the Venetian language (the original source of the Pre-slav language) in broader European context, which are also included in the books the French historian of the Slav's civilization Francis Kont from Sorbonne, Paris; then the books of the Croatian scientist and writer Boro Pavlović from Zagreb; the books of the Montenegrin onomastician and academician Radoslav Rotković from Herceg-Novi; the books of the Croatian historian Stjepan Pantelić from Mainz (Germany) and in my lingual works published after the year 1990.

Venets as the ancestors of the Slavs and their language as the original source of the Slavs language can be seen in the relationship of the pre-homeland of the Old Slavs ethnic community in the European North-East, and new homeland in today's Republic Slovenia. It seems comparatively in relation to the other South-Slavs nations: the Montenegrins, Serbs, Croats, Bosnians/Moslems and their languages.

Anthony Ambrozic

ETYMOLOGICAL PARALLELISM
IN INSCRIPTIONS, TRIBAL NAMES, TOPONYMS, HYDRONYMS, AND WORD COMPOUNDING FROM ANCIENT GAUL

Introduction

Scholars of continental Celtic history and language face a dilemma of ambivalence and uncertainty. To a large degree, the ambiguity arises from the fact that things obviously not Celtic, such as the Caldron of Gundestrup, have far too often been claimed as such.

A concrete example can be seen in the Celtic mode of fighting. Polybius reports that a Celt went into battle naked, except for his helmet, neck torque, and belt. Thus attired, he felt himself to be protected by a higher power. Yet, on the Caldron of Gundestrup, claimed to be of Celtic provenance, the warrior marches into battle clothed in tight-fitting trousers. The very name of Kelt is synonymous with the "kilt" he wears. Therefore, the warrior on the Caldron of Gundestrup cannot possibly portray a Celt.

Warrior – Caldron of Gundestrup

Human Sacrifice – Caldron of Gundestrup

Another case in point: human sacrifices were purportedly conducted by Celts in oak groves and the victims bled so that blood drenched the altar. The sacrificial victim depicted on the Caldron of Gundestrup, on the other hand, is a youngster being pitched "DAN NOT" – Text Inscription 33, (Dottin 1985) by the priest into the sacred cinerary shaft.

A similar attitude of appropriation has pervaded the linguistic research in the 65 Slavenetic inscriptions found in the south of France, south of the Loire River. Since

Tomaž Grohar

SLEDOVI SLOVENŠČINE V FRANCIJI

V knjigi *Allgemeine Weltgeschichte*, izdani v Berlinu leta 1891, je natisnjen zemljevid kraljestva Karla Velikega iz leta 771. Na zemljevidu so označena francoska mesta v Galiji in v Aquitaniji s starimi imeni: PETRAGORA, LEMOVICI in RUTENICA. Petragora se je popačila v Perigueux, Lemovici v Limoges, Rutenica pa se imenuje Rodez. Na istem zemljevidu je mesto Brest v Bretaniji označeno kot Bresta in na jugu Francije v Pirenejih mesto Bigorra, katero ime se dandanes pojavlja kot pokrajina Bigorre. Znano je, da so se prebivalci Limogesa še v letu 1849 imeli za posebno ljudstvo z imenom Lemovices, kar je razvidno iz nemškega slovarja *Allgemeines Woerterbuch* Avgusta Meulerja, kjer so na strani 322 označeni kot "ein Volk in Gallia-Aquitanica".

Da imajo francoska mesta poleg sedanjih tudi prvotna imena, dokazuje tudi zemljevid, objavljen v ilustrirani knjigi *RIMLJANI*, ki je izšla v slovenskem jeziku, kjer je Petragora označena kot Pet-gory. V knjigi *L'Europe des Celtes*, pisateljice Christiane Eleuere, pa so označeni takole: Petrocorier, Lemovicer in Rutener. Tudi obmorsko mesto Vannes se je nekoč imenovalo Venedi, kar spominja na italijanske Benetke.

Začetne tri črke v imenu LEMOVICI so LEM, ta LEM dozdevno prihaja iz prvotnega imena LAMA in je nekoč pomenila kralj. Tako ime cerkvice sv. Lamberga na Lancovem pri Radovljici prihaja od kralja gora, kraj Lancovo pa od prvotnega Lamcovo in pomeni kraljevičevo, ker je LAMA kralj, LAMC pa majhen kralj ali kraljevič. Tako Lemovici pomeni to, čemur bi danes rekli Kraljevo.

Pri imenu mesta Bigorra je očitno, da so prebivalci južne Francije nekoč poznali pomen korena GOR, česar njeni današnji prebivalci ne vedo več. Ime Brest v Bretaniji pa je enakega imena kot Brest v Belorusiji, domnevno imata obe imeni isti izvor.

Na atlantski obali pa je pokrajina Vendee, ki tudi utegne imeti ime po Venetih.

Glej tudi:

Tomaž Grohar: *Zgodovina v luči jezikovnih sledi*, Tiskarna knjigoveznica Radovljica, Radovljica 1998.

Petr Jandaček, Lojze Arko

LINGUISTIC CONNECTIONS BETWEEN BASQUES AND SLAVS (VENETI) IN ANTIQUITY

The publication of the monumental book "*Veneti, naši davni predniki*", by Bor, Šavli, and Tomažič[1] can be compared to nothing less than the igniting of a bonfire to light the darkness, a darkness which correctly describes the written history of the Slovenian people up to that point. It is not so much that their major thesis, i.e., the aboriginal nature of Slovenians and Slavs in general, has not previously been considered (indeed, previous thinkers are well documented), it is that it has never been put together so logically, with so much compelling evidence, such coherence, and such boldness. For the first time, it appears, Slovenians are allowed to write their own history without foreign domination. It is not our purpose here to question or even supplement the main thesis – this we accept as now a given – but rather to look into some of the lesser aspects of their work to see if we, the eager and supportive amateurs, can fit together the small pieces which they left unattended.

One such small piece is the tantalizing suggestion that there appears to be a linguistic connection between the Slovenian and Basque languages (other languages are touched on as well, but we concentrate on the Basques). A few cursory examples are given in the book, enough to wet the appetite, but not enough to give strength to the argument. We have decided to look further into this question in the hope of shedding additional light on the matter. The tools at our disposal are meager, consisting primarily of the Basque,[2] as well as Slovenian,[3] and Czech[4] dictionaries. We compare the modern Basque language with the modern Slovenian and Czech languages, which immediately suggests that we have eliminated a whole segment of the comparison. Without doubt knowledge of the more antique forms of each language would be very useful since similarities, if they ever existed, are slowly erased with time. Nonetheless we hoped that enough evidence has remained to this day to allow a definitive statement on any linguistic connection.

It may yet be, of course, that modern techniques of DNA analysis will either prove or disprove anything we say here. These techniques, while still in their early stages, have the potential of being model free and definitive. We do not believe that they have yet arrived at their full potential, so that there is still room for other techniques, such as linguistic comparisons, to answer some questions. Should it eventually be proven via DNA that there is no connection between Basques and Slav

ziho	sadlo	salo	tallow, grease, fat
zikiro	rež (žito)	rž	rye
zikoizki	sobecky	skopuhi	miserly, stigily
zilar	stribro	srebro	silver
zilbot	život (archaic in Cz)	život	belly
zingira	jezero	jezero	lake
zirta	jiskra	iskra	spark
zitu	žito	žito	grain
zizarre	žizala	črv (žuželka?)	earthworm
zizalkaka	žizali kaka	worm feces	
zizeilu	židle	klop	bench, chair
zizipaza	šišlavi	zezljati	lisp
-zko	-sko	-sko	Suffix for derivation from general to specific. e.g., Ljubljan-sko
zokondo	kout	kot	corner
zomorro	komar	komar	insect – mosquito
zoritu	zrati	zoriti	to ripen
zorizko	štistko	srečno	luck, lucky
zorrotz	ostrost	ostrost	sharpness, sharp
zozo	kos	kos	blackbird
zulatu	dolovati	kopati (zajemati?)	to dig a hole
zulo	dol, dul	jama (luknja)	hole
zulodno	dolu-dno	luknje dno	bottom of hole
zutitu	vstati	vstati	to stand up
zuzitu	zničiti	uničiti	to destroy
zuzstrertu	strustati	zrasti	to sprout, germinate

The most conspicuous constellation of words, which are similar in Basque and Slavic are the anatomical features of the paleolithic primitive Venuses (like the Venus of Vestrince). Examples:

Basque	Czech	Slovenian	English
kokor	krk	vrat	neck
papar	papat	prsa (papat for infants)	breast/suckle
zilbot	život	život	belly
motxin	močovod	močilnik?	genitalia/urethra
belaunue	koleno	koleno	knee
atzealde	zada	odzadaj	back
alboko	bok	bok	side/hip
ipurdi	prdel	prda (slang)	buttocks
hanka	hnata	ud	limb
zanga	noha	noga	leg
ukondo	loket	komolec	(laket) elbow

In addition, recall the cluster of words using the root word *gori*, discussed in the text.

Vinko Vodopivec

ATESTINSKE TABLICE VERSKI IN JEZIKOVNI POMNIKI NAŠIH PREDNIKOV

1. Uvod

Atestinske tablice z označbami Es 23, Es 24, Es 25 in Es 26 iz antičnega mesta Ateste (danes Este pri Padovi) iz 5. stoletja pred Kristusom predstavljajo najbolje ohranjene venetske pisne spomenike. Znani venetologi so v svojih knjigah (1-3) te tablice predstavljali predvsem kot učni pripomoček. Njihovo razlago so iskali predvsem v latinščini in romanskih, zlasti italskih jezikih in jo poenostavljeno uvrščali v kentumsko skupino, pa čeprav za to niso imeli nobene jezikovne osnove. Zapise na tablicah so zgodovinarji in jezikoslovci obravnavali predvsem črkovno, medtem ko vsebine tablic niso uspeli razvozlati, saj so jim bila črkovna zaporedja, besede in njihova vsebina nerazumljivi.

M. Bor je z uporabo slovanskih pomenskih elementov, zlasti slovenščine z narečji, pojasnil pomen različnih oblik glagola jekati in vsebino stavčnih zapisov na tablicah, kar je objavil v knjigi *Veneti naši davni predniki* (4). D. Kaplja (5) je prvi opazil v ponavljajočih se soglasniških skupinah v slovenščini razumljive korene. I. Tomažič pa je v knjigah (6,7) in na predavanju v organizaciji Univerzitetnega znanstvenega foruma z naslovom *Čudovit spomenik naših prednikov* (8) dodatno pojasnil smisel različnih oblik glagola jekati. Nepojasnjeni so ostali predvsem napisi VIR VIN VIL VI, ki sem jih pojasnil v časopisnem prispevku (9) in jih dodatno pojasnjujem tudi v tem prispevku. Pri analizi sem upošteval tablice Es 24, Es 25 in Es 26, ki so bile objavljene v knjigi *Zgodovina Langobardov*, kjer je B. Grafenauer dodal obsežen zapis o venetskih teorijah (10). Upošteval pa sem tudi tablico Es 23, ki je bila objavljena v knjigi *Veneti naši davni predniki* (4), saj je na njej prikazana tudi abeceda.

Vse tablice so dobro ohranjene in so v različnih tehnikah prikazane v priloženi fotokopiji tako, da so dobro razvidne vse ohranjene črke posameznih zapisov. Iz podanih tablic je razvidna uporabljena venetska abeceda, ki šteje 19 črkovnih znakov in se zapisana v latinici glasi:

abeceda:	A	E	V	D	I	T	K	L	M	P	N	Š	R	Z	C	U	B	G	O
dvojniki					J							Ž		S	Č		H		

Giancarlo Tomezzoli

ABOUT TWO MAGRÈ-RHAETIC INSCRIPTIONS

IN THE CIVIC NATURAL HISTORY MUSEUM IN VERONA

1. Introduction.

In the Prae-Historic Section of the Civic Natural History Museum in Verona (Veneto, IT) some archeological findings from the ancient settlement of San Briccio di Lavagno (Verona, IT), including two inscripted horns, are shown to the visitors (cf. Fig. 1). The table near the findings, in Italian, recites:

> SAN BRICCIO DI LAVAGNO
>
> *On a basaltic hill near Lavagno at the end of the last century come to light various ceramics and metallic materials of various periods.*
>
> *Interesting are the horns inscripted in the alphabet of Magrè (IV – III century B.C.) in close relationship with those of Magrè near Schio, and Trentino Alto Adige (Montisei, Sanzeno, Mechei, Malles).*

However, no identification, interpretation or translation of the inscriptions on said horns is proposed to the visitors. The only relevant information provided by this table is that the inscriptions are redacted by using the Magrè alphabet (cf. Fig. 2).

In dealing with the ancient people of Rhaethians, ref. (1), on page 16 informs that:

> *"More interesting is for us to consider the diffusion of the Rhaetic oriental group because that area results marginal or superimposed to the Venetic area; it is constituted: by the tablet of Padua (PID 244), with traits clearly etruscoids, by some inscriptions (Etruscans??) on ring also from Padua, by the inscripted horns of San Briccio di Lavagno (PID 245-6) ... . Thus, ref. (1) permits to identify the inscriptions on said horns as PID 245 and PID 246.*
>
> *The ancient Rhaetians were a Central European people spread in a land comprising: Voralberg and Tirol in present Austria, Trentino and Western Veneto in present Italy, Eastern Switzerland Cantons, part of Bavaria and Baden-Würtenberg in present Germany.*

Ref. (2), on page 53, reports:

> *"246 On two pieces of staghorn, sawn off and bored with holes, like those from Magrè, found in 1883-4 at S. Briccio di Lavagno, about 5½ miles north-east of Verona, in the foot-hills of the Monti Lessini (Tredici Comuni), where a pre-Roman site was uncovered during excavations begun by the military authorities for erection of a fortress.*
>
> *../..*
>
> *Cipolla suggested that both objects were originally used as knife-handles; ...*
>
> *../..*
>
> *Archeologically Verona is important as marking the westward limit of Venetic or Atestine influence, so far, at least present evidence goes ... ".*

Fig. 1: *Inscripted horns in the Civic Natural History Museum in Verona (Veneto, IT).*

Referring specifically to PID 245, ref. (2), on page 53, proposes the following spelling "tinesma" without any attempt of translation or interpretation. Referring specifically to PID 246, ref. (2), on pages 53-54, proposes the spelling "malav.un[" and suggests that a doubt exists about the end of the inscription. It reports also the spelling proposed by Pauli "mapa.n" and Cordenons "mala.u.sn", however, also in this case no interpretation or translation is provided.

Andrej Rant

PISMENSTVO V JUGOVZHODNIH ALPAH V PRAZGODOVINI

Pisava je najpomembnejši izum človeštva, izum, ki je omogočil ohranitev in prenos znanja na naslednje generacije. Sam izvor pismenstva je kultno-magijske narave. Prve črke so magijska znamenja, simboli. To dokazuje že sam starosvetni slovenski izraz črka, to je »čarka«. Ta znamenja so se uveljavila tudi kot znaki lastništva na orodju in orožju že v zgodnji dobi poljedelstva. Prva hieroglifska pisava se je pojavila pri Sumercih v 3. tisočletju pr.n.š., nato pa v Egiptu in v Indiji. Na Cipru se je razvila linearna zlogovna pisava, ki že ima nekatere venetske črke. Iz zlogovne pisave se je razvila pisava, ki vsak glas označuje s svojo črko – alfabet. Doslej najstarejša linearna pisava je semitska iz 12. stoletja pr.n.š., iz katere naj bi se razvile stara hebrejska, feničanska in aramejska pisava. Iz stare feničanske pisave naj bi se razvila starogrška. Zelo sorodne venetski in verjetno istoizvorne pisave so: ljudska pisava iz Romunije, rabojska pisava iz Dacije (Romunija), besarabska iz Valahije, pelazgijska, arhaična grška, likijska, glagolska pisava, runska iz Skandinavije in Germanije, galska, ligurska, etruščanska, paleolatinska, oskijska, umbrijska, siculska, berberska iz Getulije in tasilijska iz Afrike[1]. V Španiji so še v rimskem času uporabljali ibersko pisavo. Podobnost vseh naštetih pisav nam vsiljuje sklep, da so vse te pisave sorodne in istoizvorne. Seveda so se spreminjale tako z oddaljenostjo od izvora, kot tudi časa. Natančen študij spreminjanja pisav in kronologijo njihovega pojavljanja v posameznih deželah nam bo razkril tudi geografski izvor prvotne paleovenetske pisave.

Na območju jugovzhodnih Alp so bili v zadnjih dvesto letih najdeni številni napisi v venetski pisavi, ki je najstarejša oblika pismenstva na naših tleh. Znani so napisi s svetišča v Gurini in v Würmlachu v Zgornji Ziljski dolini, v Findenig–Thörlu, na Štalenskem vrhu (Magdalensberg), Sv. Luciji (Most na Soči), v Škocjanu, v Štramarju pri Milju, iz Stare Sušice pri Košani, iz Gradišča nad Vintarjevcem pri Litiji, iz Vač, Rifnika in seveda najbolj znani napisi na čeladah iz Negove, odkriti že leta 1811. Največ venetskih napisov je znanih iz centra venetske kulture v kraju Este (antični Ateste) v Poadižju, mnogi pa so najdeni v Padovi, Vizenzi, ob osrednjem toku reke Piave, v Trevisu, Oderzu in v kraju Cadore. Vse te napise je podrobno analizirala Janka Istenič[2].

Napise v venetski pisavi je Lejeune kronološko razdelil v štiri faze: arhajske (550 -475 pr.n.š.), stare (475–300 pr.n.š.), mlajše (300-150 pr. n. š.) in venetsko – latinske

(150-100 pr. n. š.). Kronologija venetskih zapisov je bila dolgo jabolko spora. Reinecke[3] je za potrebe nemškega nacionalizma leta 1942 datiral negovske čelade v čas velikega dalmatinsko-panonskega upora proti Rimljanom v leto 6 n.š. Njegovo interpretacijo in prilagojeno razlago Eggerja je prepričljivo ovrgel Gabrovec[4]. Negovske čelade so skupaj s plavutastimi sekirami upodobljene na situlah, ki datirajo že v 4. stoletje pr.n.š. Čelade so bile zakopane po letu 300 pr.n.š. ali kasneje ob vpadih in selitvah keltskih plemen.

Najstarejši doslej znani venetski napis iz Este, ki je datiran po tipoloških značilnostih bronastega kantarosa, na katerem je napisan, izvira iz 6. stoletja pr.n.š.[5]. Zato pravo presenečenje in preobrat pomeni najnovejše odkritje, da se prvi venetski zapisi pojavijo pri nas že v 12. stoletju pr.n.š., kar je mnogo zgodneje, kot se je smatralo doslej. Napise, ki so sestavljeni le iz nekaj črk ali le posamezne črke in ki predstavljajo najverjetneje lastniška znamenja, sem odkril na petih bronastih predmetih, ki

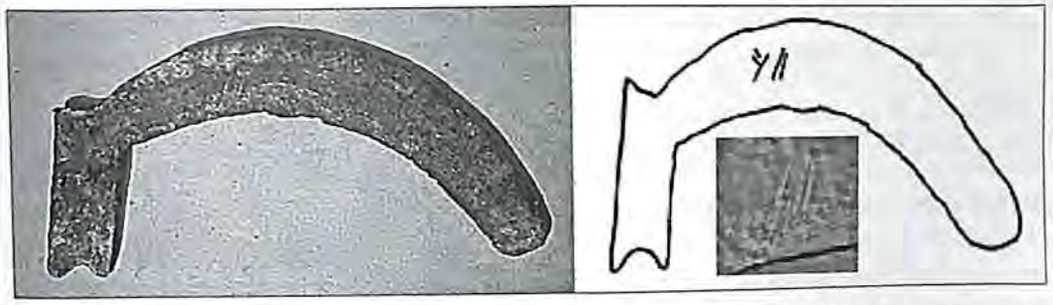

Slika 1. *Jezičasto-ročajni srp, (Bd/D), Najden v Ljubljani, Zbirka A. Rant*

nedvomno spadajo v bronasto dobo. Srp z napisom, najden v Ljubljani, spada med jezičasto-ročajne srpe in je datiran v B.d./D (slika 1). Takšnih srpov, ki so okrašeni z vtisnjenimi jamicami, je bilo najdenih več v Ljubljanici ali v okolici Ljubljane. Plavutasta bronasta sekira iz Ljubljanice (slika 2a) in plavutasta sekira iz Lokev (slika 2b) datirata v obdobje Kulture žarnih grobišč. Bronasti plavutasti sekiri iz Čermožiš in iz Zagorja imata na plavutni strani telesa vrezano znamenje X.[6] Tipološko enake sekire in srpi so bili najdeni v številnih primerkih na območju Slovenije in vsekakor ne gre za uvožene izdelke.

Metalurška tradicija je bila tu prisotna že vsaj tisoč let prej, kar dokazujejo najdeni kalupi za vlivanje ploščatih bakrenih sekir z Ljubljanskega barja. Poleg teh znakov na orodju in orožju sta poznana tudi znaka na dveh žarah iz grobe lokalne keramike iz grobišča Mosta na Soči, ki pa so ju doslej opredeljevali kot oznake delavnic[7]. Iz bronaste dobe je tudi bronasta lovorolistna sulična ost z dvema venetskima napisoma, ki je bila najdena v Srbiji. (slika 2c) Vsi ti napisi na predmetih, ki spadajo v srednjo ali pozno bronasto dobo dokazujejo, da je znanje pismenstva na Balkanu mnogo starejše, kot se je smatralo doslej. Ponuja se sklep, da je pismenstvo prišlo k nam po savski vodni poti

Janez Bizjak

PRISPEVEK K RAZPRAVI O ETNOGENEZI PREBIVALSTVA V ALPAH

Dva citata

Prvi citat osvetljuje razširjenost slovenskih toponimov do Retijskih Alp v retoromanskem Engadinu. Navedek je prevod iz knjige slovitega raziskovalca Alp in polihistorja Belsazarja Hacqueta: *Zernez ali boljše Zhernetz* (Zernez v Engadinu, to je v južnem delu švicarskega kantona Graubünden, je danes znano turistično središče, v katerem je tudi sedež švicarskega narodnega parka; op. J. B.) *je majhen kraj ob reki Inn. Številni kraji Engadina imajo slovanska imena, toda takšne prilagoditve kot pri Zernezu, ki v nemškem prevodu pomeni Črna ali Črni potok, nisem našel nikjer. Kraj obkrožajo črne škriljaste gore, zato je njegov nastanek nedvomno povezan s Slovani. Takšno domnevo sem omenil v uvodu tretjega dela svoje* Oryctografije, *kjer govorim o rabi slovanskega jezika.*[1] Drugi navedek izraža dvom o trdnosti teze domnevnega priseljevanja Slovencev v alpski prostor v 6. stol. Gre za zelo skeptično razmišljanje enega najbolj znanih slovenskih zgodovinarjev in arheologov, zapisano pa je v zborniku, ki ga je izdala SAZU: *Tako kot zgodnja bajuvarska zgodovina ni jasna niti v osnovnih potezah, ni tudi staroslovanska, posebej na območju Vzhodnih Alp ... ... Slovani so se bili naselili, kot menijo zgodovinarji danes, v dveh večjih valovih, prvič v tretji in drugič v četrti četrtini 6. stoletja,* vendar je večina hipotez negotova, delno celo dvomljiva. (podčrtal J. B.) *Literarno so Slovani v Karantaniji spričani v zadnjem desetletju 6. stoletja. Ker igrajo v prvi polovici in sredini 7. – torej generacijo, dve po naselitvi (če jo časovno in prostorno pravilno določamo) – karantanski Slovani že relativno pomembno mednarodno vlogo (med Langobardi, Bajuvari in Franki, Bolgari, Avari in severnimi Slovani) in ker so med njimi opazne že kali zgodnje – fevdalne diferenciacije,* stojimo pred vprašanjem, kje, kako in kdaj so tako dozoreli, kar pri ostalih slovanskih skupinah še dolgo pozneje ni opaziti. (podčrtal J. B.). V tem času (ali že prej?) *se je izoblikovalo v Karantaniji plemstvo z vojvodo, oblikovati se je jela vojvodska država karantanskih Slovanov, ki je leta 625 bila priključena ali pa se je prostovoljno priključila Samovi zvezi, ...*[2]

Železarstvo, pašništvo in oglarstvo v Julijskih Alpah

V okviru raziskovalnega programa *3000 let železarstva, pašništva in oglarstva v Julijskih Alpah – 3000 let preživetja,* ki ga pripravlja Triglavski narodni park, zbiramo

paralele in primerjave z drugimi območji v Vzhodnih Alpah. Že na prvi pogled je opazno, da je staroveško in srednjeveško gorsko rudarstvo (in topljenje rud) na zgornjem Koroškem (Visoke Ture), Salzburškem (porečje reke Aniže – Enns – in njenih pritokov), Štajerske in Vzhodne Tirolske (porečje reke Isar – Izare, predvsem dolini Virgen in Deffereggen – visoka gora med njima se ne imenuje Erzberg, ampak je v kartah še vedno Rudnigg-, vasi Sedlo in Predgrad ipd.) povezano s kraji in gorami, kjer so še vedno ohranjeni slovenski oronimi in toponimi (Windische Tauern, Venediger, Brusnitze, Schlaitenkees-ledenik, ki je v srednjem veku prekril nekdanji rudnik zlata) in da so bili Slovenci v zgodnjem srednjem veku nosilci rudarskega znanja in tradicije na južnem in severnem delu Vzhodnih Alp. Skrivnost železodobnega in antičnega noriškega jekla (*ferrum noricum*) je skrita v gorah Julijskih Alp, Karavank, Karnije, Visokih in Nizkih Tur. Ljudje, ki so znali iskati in nabirati rudo in ki so poznali umetnost taljenja in predelave (v srednjem veku so tej umetnosti rekli črna magija), so bili, danes bi rekli, vrhunski strokovnjaki, nekakšen privilegiran sloj, ki je imel svoje posebne pravice (oproščeni so bili vojaščine) in posebne rede oz. zakone. Na nekaterih najvišjih in najstarejših pašnih planinah Julijskih Alp se pašništvo pojavlja vzporedno z rudarstvom. Morda je pašništvo nastalo (ne povsod) celo kot logistika rudarstvu. Za pašništvo v Alpah je znano, da je staro vsaj 5000 let (gre za posebno obliko preživetja, značilno za Alpe), za rudarstvo pa, da je staro 2500 do 3000 let. Obe dejavnosti sta pogojeni s tisočletnimi izkušnjami, tradicijo in kontinuiteto. Nomadski prišleki iz daljnih močvirnih ravnin Vzhodne Evrope s seboj niso mogli prinesti znanja alpskega pašništva in rudarjenja. Ker ga niso imeli. Etnogeneza prebivalstva v Alpah ima svoje glavne, nekaj tisočletne prvine kar v Alpah. Slovenci smo obsedeni z vprašanjem od kod smo prišli. Pri stikih s Furlani, Ladinci, Retoromani, Tirolci in Bavarci nikoli nisem slišal takšne dileme. Tam žive z zavestjo, da so v Alpah od nekdaj. Kako daleč v zgodovino sega ta nekdaj, pa je postransko vprašanje.

Etnologija

Pri genetskih sledeh prebivalstva Vzhodnih Alp je povsem zanemarjeno in zapostavljeno področje starosvetne mitologije. Do časa pokristjanjevanja naj bi prostor med Jadranom in Baltikom povezovalo čaščenje kulta Svetovida. Staroveške jantarske poti med obemi morji so začele in končale v krajih, ki imajo skoraj enake toponime. Če potegnemo ravno črto od izliva reke Rižane (podvodne naplavine dokazujejo, da se je včasih izlivala blizu izliva Soče) ali od Gradeža pri Ogleju naravnost proti severu, bomo ob Baltiku naleteli na istovetne toponime: Grad, Za prodom, Gora, Žabnica, Ribnica in otok Rižana (nemško Rügen, v srednjeveških zapiskih Rüschen, Slovenci so ga včasih prevajali kot Rujan, prebivalce pa imenovali Rujanci namesto Rižanci). Na Rižani, na rtu Arkona, je bilo leta 1168 uničeno največje svetišče Zahodnih Slovanov, posvečeno najvišjemu božanstvu Svetovidu. Nekateri ga povezujejo oz. istovetijo s Kresnikom. Vsakoletna romanja (romarji so prihajali tudi z Vzhodnih Alp, od koder

formed in the first millennium B.C. The Catalan occurrence is supported by an Urnfield centre in Catalonia. – Ethnographically, the Urnfield cultures were recently attributed to the ancient Venets. It is amazing, therefore, the distribution of dragonfly/snake folk names corresponds generally very well also with the area, where a "Venetic element" appears preserved in numerous topographic names (cf. J. Šavli et al., 1996, *Veneti, First Builders of European Community*, Edit. Veneti, Vienna).

Štefan Babič

NEPREKINJENOST KRŠČANSTVA V SLOVENIJI

Krščanstvo na slovenskem izhaja nepretrgoma še iz rimskih časov.

Od nekdaj me zanima zgodovina. Nisem pa zgodovinar. Tudi časa nimam, da bi se v stvari znanstveno poglobil. Ustvaril pa sem si svoje gledanje na nekatera vprašanja in bi bil vesel potrditve ali argumentirane zavrnitve s strani stroke.

Rimljani so leta 182 pr. Kr. ustanovili Oglej, ki je dolgo časa odločal o usodi Slovencev južno od Drave. Oglej je bil izhodišče za njihova osvajanja v notranjost in naši kraji so že leta 16 pr. Kr. padli pod njihovo nadoblast. Ustanavljali so vojaška oporišča. Vojakom so se pridružile družine, trgovci, obrtniki in tako nastajajo rimska mesta na našem ozemlju, poseljena v glavnem s priseljenim rimskim prebivalstvom, podeželje pa je ostalo staroselcem.V ta mesta je že zelo zgodaj prišlo krščanstvo. Poznamo mučence iz Ptuja, Celja in Ljubljane. Poleg teh večjih mest, ki so bila sedež škofov še predno je Cerkev z milanskim ediktom leta 313 dobila svobodo, je še vse polno bolj ali manj pomembnih naselbin, med njimi tudi Lesce, kjer je krščanska cerkev izpričana že v 4. stoletju (mozaik odkrit okoli leta 1870). V skoraj vseh so arheologi ali slučajni najditelji odkrili ostanke cerkva, krstilnic ali krščanskih znamenj. Prav na slovenskih tleh se je odvijala odločilna bitka med kristjani in pogani, leta 354 v vipavski dolini. Zmagal je cesar Teodozij nad zagovornikom poganstva Evgenijem. Krščanstvo se je potem hitro širilo, razvoj pa prekinejo vpadi barbarov. Rimske naselbine so v glavnem krščanske, podeželje pa pogansko. Iz te dobe poznamo na našem ozemlju že tudi pomembne pisce. Še iz dobe preganjanja je znan škof Viktorin Ptujski, pisal je pretežno v grščini. Umrl je za časa cesarja Dioklecijana 303. leta. Drugi je iz poznejšega časa, ko je Cerkev že dobila svobodo, sv. Hieronim. Rojen je bil leta 345 in umrl leta 420. Najpomembnejše njegovo delo je prevod sv. pisma v latinščino, ki se imenuje Vulgata in ta prevod je Katoliška cerkev v liturgiji uporabljala vse do Drugega vatikanskega koncila. Kje se je rodil, je še vedno sporno. Nekateri trdijo, da v Stridonu v Dalmaciji, drugi, da pri nas na Krasu. Bil pa je dejaven na našem ozemlju; dopisoval si je z redovnicami v tedanji Emoni in to govori v prid drugi inačici.

Goti so leta 381 porušili Ptuj. Huni pod Atilo so porušili večino naselbin na našem ozemlju, leta 452 tudi Ljubljano in Oglej. Patriarh se se je tedaj umaknil v Gradež. V naslednjem stoletju so plenili ta ozemlja Langobardi in zavzeli Oglej 568.

Abstract

The Romans founded in 182 AD Aquilea, the town having a great influence on Slovenians south of the river Drava. In the interior of the land they founded military bases, where their families accompanied the soldiers, trades people, and craftsmen. So the Roman towns were formed, inhabited mostly by Romans and romanised people. In these towns appeared Christianity very early, since we know the martyrs from Ptuj, Celje, and Ljubljana. Besides the capitals, which were the seats of bishops, in Slovenia existed in that time several settlements, where the remains of churches, baptisteries or other Christian signs were found. Roman settlements became mostly Christian, whereas the indigenous people outside the towns remained mostly pagan. The Gots destroyed in 381 AD the town Ptuj, the Huns destroyed most of other towns, including Emona in 452. The wealthy people fled to Istra. The bishop of Ptuj took probably to Pičen, the bishop of Emona to Novigrad. Common people took to the woods and later built the refuges with churches (Ajdna, Kučar, Rifnik, Vranje, Trebinec, Tinje, St. Hema Mt.). What tell us the ruins of these refuges? The Christianity in our country survived the downfall of the Roman Empire. The refuges were not ruined but given up in the tenth century AD. South of the river Drava under the church authority of Aquilea there is no trace of the missionary work. There is no trace of forcible Christianisation. Unlike other European countries, in Slovenia is known no one martyr in that epoch. This speaks for peaceful acceptance of Christianity.

After the downfall of Roman Empire lived the indigenous people more or less independent. They did not destroy and plunder the Roman settlements; this was done by the invaders (Gots, Huns, Langobards, Avars). There is no right time when the Slovenes could come into this country. Maybe they did not need to; they might have been all the time here.

Dimitrij Kebe

KJE JE BILO JAPODSKO MESTO "METULLUM"?

Kot zasebni raziskovalec sem po »naključju« leta 1994 kupil staro knjigo – *Zgodovina Slovencev* Josipa Grudna.[1] Že na prvem listu te knjige je bila napisana pesem Franceta Prešerna, ki se glasi:

"... očetov naših imenitna dela,
kar jih nekdanjih časov zgodba hrani,
kako »Metulum« se Avgustu brani, ..."

in ta kitica mi je dala povod in usmeritev v raziskovanje.

Z dolgoletnim preučevanjem knjig slovenskih piscev zgodovine (Schonleben, Baucer, Linhart, Jesenko, Gruden, Mal, Berlot-Rebec, Grafenauer itd.), ki so se večinoma opirali na antične zgodovinarje (Apijan, Strabon, Plinij, Livij, Polibij), sem prišel do zaključka, da je od vseh zgoraj naštetih slovenskih piscev najbolj realistično opisal lokacijo mesta Metullum Anton Tomaž Linhart v knjigi *Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije* leta 1788.[2]

Po Linhartovih podatkih sem se lotil iskanja, kje naj bi bila lokacija mesta Metullum. V dobrih petih letih raziskovanja sem prehodil večino Notranjske od Krima do Kolpe, od Vrhnike do Ilirske Bistrice, in od Babnega polja do Starega kota. Za orientacijo, kako bi lažje odkril lokacijo mesta Metullum, sem kot prvo določil, da poiščem mesto Terpon, ki je na zemljevidu narisano južno od Metulluma, in rimsko utrdbo Magnus Vicus, ki leži severno od njega in jo A. T. Linhart locira v današnji Ig.

Terpon

Lokacijo sem odkril lažje kot drugi dve, saj sem sledil po zemljevidu reko Kolpo in nato rečico Čabranko do njenega izvira imenovanega tudi Obrh. Nad izvirom na slovenski strani na višini približno 850 metrov je stalo to mesto.

Pri vseh označenih imenih starih antičnih mest je Linhart dodal še imena iz njegovega časa in tako je za Terpon napisal ime LAS-LAZ. Danes je to naselje Lazec, oddaljeno samo 5 km od mesta, kjer je bil Terpon, celotno področje pa se imenuje »Stari kot«, kar govori samo po sebi. Z vrha je viden pogled desno proti Babnem polju, levo proti Osilnici-Kolpi, naravnost proti Gorskemu Kotarju, ter na vse poti, doline in prelaze v okolici. V sami naselbini je dobro viden vhod, obrambni zidovi in talni

Anton Škerbinc

ANGLEŠKA IZDAJA KNJIGE "VENETI"

Nova obzorja in odmevi

Ta prispevek je kratko poročilo o mojem delu s prevodom in širjenjem knjige *Veneti* in sorodnih zadevah. Spomladi 1993 leta sem dobil od p. Ivana Tomažiča kopije prevodov narejenih iz nemške izdaje knjige *Veneti*. To so bile po večini lepo urejene strani, ampak v angleščini, ki je imela veliko nepravilnosti in je bila dostikrat skoraj nerazumljiva. Dostikrat je bil tudi pomen zgrešen v škodo avtorjev. Kljub temu sem hvaležen prejšnjim prevajalcem za njihove prispevke. Ker moja nemščina ni dovolj dobra, sem se zanašal na besedila iz slovenske izdaje, kjer pa so bili izrazi ali pomeni v dvomu, je pa bil p. Tomažič končna avtoriteta. Z njim sva izmenjala nešteto pisem in imela veliko pogovorov.

Moja dnevna soba se je hitro spremenila v nekakšno prevajalsko delavnico, kjer sem v krogu številnih slovarjev in enciklopedij po skoraj štiriletnem delu naredil nov prevod in pripravil celo knjigo za tisk. Največ težav je bilo s pravilno angleško pisavo imen zgodovinskih osebnosti, ljudstev, krajev, starodavnih kultur in drugih pomembnosti katerih je v knjigi veliko. Posebna naloga pa so bile neangleške črke, katerih je v knjigi 54 in samo en računalniški urejevalnik ima zadostno izbiro tujih črk in tudi možnost za kombinacijsko izdelavo tujih črk iz navadnih angleških. Ker pa tiskarne delajo z drugim urejevalnikom, ki nima te možnosti, je bilo treba vse tuje črke v knjigi nadomestiti z določenimi številkami od 1 do 54, nakar je strokovnjak izdelal posebni konvertivni urejevalnik za tiskarno. Predstavljam si, da v Sloveniji to konverzijo iz ene računalniške platforme v drugo opravi tiskarna, v Kanadi pa mora za to poskrbeti posameznik. Bilo je veliko dela in priprav, končno pa se je vse dobro izteklo in knjiga slovenskih raziskovalcev Šavlija, Bora in Tomažiča je izšla v Kanadi v jeseni leta 1996 pod naslovom *Veneti: First Builders of European Community: Tracing the History and Language of Early Ancestors of Slovenes*, ali *Veneti: prvi graditelji evropske skupnosti: pregled zgodovine in jezika davnih prednikov Slovencev.*

Pri tem delu mi je bila v veliko pomoč s svojim izrednim znanjem angleškega jezika korektorica Betsy Brierley, ki je tudi končen prevod temeljito pregledala. Kot tri prejšnje izdaje knjige *Veneti*, je tudi angleška izdaja v navadnem jeziku in si sploh nismo prizadevali, da bi bilo drugače, saj je predvsem namenjena za povprečnega bralca. Dobil sem celo nekaj pohval o lepo uglajeni angleščini.

Naslov smo izbrali iz predlogov p. Tomažiča, podnaslov pa je bila naša severnoameriška misel in odgovarja našim pojmom o vsebini knjige. Predvsem to, da je bila pisana s slovenskega zornega kota in da jo javnosti moramo predstaviti kot tako. Kljub nekaj nasprotovanja temu podnaslovu, češ da kvari znanstveno vrednost knjige, smo ga obdržali. Pomen in vsebina knjige se s tem nista spremenila in kot se je pozneje izkazalo, je prav ta podnaslov pritegnil največ zanimanja s strani slovenskih naročnikov.

Prejel sem stotine naročil in do sedaj smo prodali približno tisoč knjig, kar po mnenju tukajšnjih poznavalcev ni slabo za resno znanstveno knjigo. Po mojem mnenju bi slovenska skupnost lahko še močneje podprla domače raziskovalce, ki se zavzemajo za bolj pravično predstavo naše zgodovine. Navzlic temu pa se je z angleško izdajo študijsko obzorje slovenskih raziskav znatno razširilo in s tem se uveljavlja starodaven pojem o domorodnosti Slovencev na našem ozemlju sredi Evrope.

Po stari navadi smo se tudi v odnosu do knjige *Veneti* razdvojili. Večina zanimanja in naročil ter pisem je bila s strani ljudi delovnega razreda. Torej ljudi, ki niso preveč ideološko obremenjeni in enostavno žele spoznavati svoje korenine. Tukaj posebno izstopajo člani *Slovenske narodne podporne jednote* s sedežem v Imperial, Pennsylvania, ki deluje že 97 let in ima članstvo po vsej Ameriki. Nekateri od njih so jo tudi naročili za svoje otroke ali prijatelje. Precej naročil je bilo od ljudi ki se zanimajo za rodoslovje. Cerkveno usmerjeni Slovenci v ZDA so pokazali zelo malo zanimanja; v Kanadi pa je bilo ravno nasprotno. Slovenski izobraženci v ZDA in v Kanadi na splošno niso pokazali zanimanja, to smo sicer pričakovali, nismo pa pričakovali njihove skoraj popolne nezmožnosti, da bi se na en ali drug način odzvali novim mislim o naši zgodovini. Vseeno pa smo razprostranili knjigo *Veneti* blizu in daleč. Poleg člankov v časopisih in revijah imamo tudi pet strani na svetovnem spletu, kjer je pomembnost knjige in splošno venetsko gradivo objavljeno.

Zemljepisni pregled

V Kanadi je bila knjiga naročena iz šestih provinc, v ZDA pa iz sedemintridesetih držav, vključno Aljaske in Havajev. Imel sem tudi nekaj naročil iz Avstralije in drugih držav. Žal nimam tovrstnih podatkov od našega uradnega razpošiljalca, kakor tudi ne iz dunajske pisarne Editiones Veneti. Največ knjig je bilo naročenih iz province Ontario v Kanadi; v ZDA je bila vodilna država Ohio, za njo je bila Pennsylvania, potem California, Illinois, Michigan, Colorado, New Jersey, New York, Wisconsin, Florida, Massachusetts, Minnesota in Oregon. Države od koder je bilo manj kot deset naročil, niso vključene tukaj.

Po zaslugi g. Boruta Praha imajo vse univerze v Kaliforniji knjigo *Veneti* v svojih knjižnicah. Imamo jo tudi v nekaterih drugih univerzah in vsaj dvajsetih javnih knjižnicah v Kanadi in ZDA, pri tem se je izkazal g. Gary Gorsha in drugi prijatelji naše knjige. Knjiga je na razpolago tudi v državni knjižnici Kanade in knjižnici Kongresa v ZDA. Na pobudo Jožeta Škulja iz Toronta razpošiljam knjigo znanstvenikom genetskih

Giancarlo Tomezzoli

VENETIC ARCHIVE

Introduction

In the past, I started to collect articles and books, for providing my son with an archive of information concerning the ancient Veneti. In performing this activity I realised the importance of an interactive form for these materials for allowing a rapid and easier consultation. As a trial, I scanned the part of said documents concerning the ancient Veneti of Armorica an ancient land corresponding roughly with the present Morbihan department of Brittany (France), and stored it on a CD ROM as pre-release of Venetic Archive.

From the various discussions of the content of said pre-release it appeared that outside France the culture developed by the Veneti in Armorica is not well known. Moreover, it appeared also clear that the CD with its large storage capacity, normally 650 Mb, and its reduced dimensions, is an ideal means for exchanging and in general for diffusing the content of articles and books. Said pre-release was well received and this encouraged me to prosecute the scanning of the rest of the documents I collected, which mainly concerned the ancient Veneti who lived around the ancient town of Ateste (present Este, Veneto, IT), i.e. a region comprising roughly Veneto (IT), Slovenia and Austria.

Venetic Archive – release 1.0

On 04/02/2001 after the completion of the scanning of all the articles and books I collected and the testing of the content, the Venetic Archive – release 1.0 on CD ROM was ready. The content of Venetic Archive – release 1.0 is listed in Tab. 1. The content is articulated in two sections:

- Veneti of Armorica: containing papers about their settlement, coins, ships, history and the interpretations of the famous inscription of Plumergat;
- Veneti of Ateste: containing papers about their inscriptions, language and religion.

For accessing the papers of Venetic Archive – release 1.0 in a normal PC it is necessary to:

- Insert the CD ROM in a suitable CD ROM reader (drive E, F or other).
- Start Netscape Communicator (or Navigator or equivalent program).
- Enter into the address line: F:/venbeg/vbeg1.htm.

- Click on the image displayed on the VDU of the PC.
- Click on the desired document on the self-explanatory menu.

The jpg files on the CD can also be accessible separately by any other program supporting the jpg format.

The advantage of Venetic Archive - release 1.0 is to store integrally "La Lingua Venetica", Vol. I, II, which is a basic text cited by various authors, but which normally is not easily available for private study or consultation, as well as other relevant texts. In the CD ROM the pages of the documents are stored in jpg format and linked together sequentially by means of programs written in Html language. During the preparation of the CD ROM an attempt was made to scan documents by using the character recognition process. But this attempt was abandoned because the unacceptable long time necessary for scanning a single page and the lot of errors in the scanned pages introduced by such kind of scanning. The Venetic Archive - release 1.0 is advertised on the home page of our organisation Veneti (veneti.tripod.com/veneti) and is available at the only cost of the post fees.

Venetic Archive - further release.

The work of acquisition of documents for a further release of Venetic Archive on CD ROM is in progress. A preliminary survey about documents concerning the Veneti stored in the Staatlisches Bibliothek in Munich has been accomplished and has revealed a significant number of relevant documents both ancient and also very recent. However, a further survey will be performed in Munich and outside about the possible presence of documents or studies concerning the Veneti of the northern Baltic region, of Paphlagonia, of Lacus Veneticus and about the Lusatian Culture in which it seems that the Veneti were involved.

Povzetek

Vsebina zbirke Venetic Archive - release 1.0 on CD-ROM ima dva dela:

- Armoriški Veneti: vsebuje dela o njihovi naselitvi, kovancih, ladjah, zgodovini in razlago slavnega napisa Plumergat;
- Atestinski Veneti: vsebuje dela o njihovih napisih, jeziku in verstvu.

Da bi lahko brali dela, spravljena v zbirki Venetic Archive – release 1.0 on CD-ROM na osebnem računalniku, naredite naslednje:

- vstavite CD v CD čitalnik (pogon E, F ali kakor imate nastavljeno, npr. X)
- poženite internetni brkljalnik (Netscape Communicator ali Navigator ali kaj podobnega):
- v vrstico za internetni naslov vpišite: X:/venbeg/vbeg1.htm in pritisnite tipko enter;
- kliknite na prikazano sliko;
- izberite želeni dokument v meniju.

Venetic Archive – release 1.0 ponujamo na domači strani naše organizacije Veneti (veneti.tripod.com/veneti) in je na voljo za ceno poštnih stroškov.

Table 1: VENETIC ARCHIVE – release 1.0

I. Veneti of Armorica

L'age du fer dans le Morbihan - L. Marsille
Carnac: fouilles faites dans la region - Z. Le Rouzic
Le dolmen de Plaisance en Saint-Avé - L. Marsille
Les Vénètes d'Armorique - P. Merlat
Les limites entre peuples et cité en Armorique - L. Pape
Les Vénètes d'Armorique, problème d'histoire et d'administration - P. Merlat
Dinard. Histoire Tourisme Loisirs - G. Cozanet
Une enigme de la numismatique armoricaine: les monnaies celtiques des Vénètes I. - Le Billon - J.-B. Colbert de Beaulieu
Une enigme de la numismatique armoricaine: les monnaies celtiques des Vénètes II. - L'or - J.-B. Colbert de Beaulieu
Monnaies IV / V
Protohistoire de la Bretagne - P.-R. Giot, J. Briard, L. Pape
Sur les Vénètes - M. B. Cadoret
Les Cassiterides - C. L. Kervran
Considérations techniques sur la flotte des Vénètes et des Romains - R.-Y. Creston
La Guerra Gallica - Gaio Giulio Cesare
Les Vénètes - Institut Vitruve
La campagne de Cesar contre les Vénètes - M. Denis
La conquête de la Gaule - J-J. Monnier, J-C. Cassard
Cesar et les Vénètes - R.-Y. Creston
Cesar et les Vénètes, le combat naval de 56 av. J.-C. - P. Emmanuelli
La cité gallo-romaine des Vénètes - P. André
La Bretagne romaine - L. Pape
La stèle épigraphe de Plumergat (Morbihan) - G. Bernier, M. Lejeune
Transcription and translation of the Plumergat (Morbihan) stele inscription - A. Ambrozic.

II. Veneti of Ateste

Indo-Européens - A. Y., G. J.
Voices of stone - P. Agostini
Some votive offerings to the Venetic goddess Rehtia - R. S. Conway
Rehtia, the Venetic Goddess of healing - J. Whathmough
New Venetic inscriptions from Este - J. Whatmough
On Venetic ECUPETARIS - J. Whatmough
The Venetic language - M. S. Beeler
La lingua venetica I - G. B. Pellegrini, A. L. Prosdocimi
La lingua venetica II - G. B. Pellegrini, A. L. Prosdocimi
The Venetic inscriptions - R. S. Conway
Veneti in Europe - L. Martinuzzi, I. Tomažič, G. Tomezzoli
Veneti antichi e moderni - J. Šavli.

Andrej Lenarčič

PLEČNIK AND VENETI

"In secret I am a Wend"

In our subconsciousness ripens
a fruit that must be born.
(Herman Haller)[1]

A man, especially an artist, is cast between his memory and fantasy. The infinity and vagueness of the fantasy volume, of forms and time, is drawn from boundless depths of recollection that penetrates into the richness of perception from an exactly determined transitory place and time, of exactly defined shapes and structures. As it is clear that scooping from the past, the same as the perception of the future, is to a certain degree surrendered to circumstances of the moment. It is not possible to deny, that in a human being ancient patterns exist that we can foreshadow. And it is just as clear, that these patterns and structures find their way through the artist's creative power more easily, who in his boundless imaginative ecstasy throws his nets into the ponds of amassed possibilities so much deeper and wider, consciously or subconsciously. There is no doubt, that the greatest Slovenian servant of high art - of architecture, master Plečnik, was reaching to the infinity and was scooping from the ancient past.

Naturally his pond of amassed possibilities was our Slovenian antiquity. In it he was born, from it he grew. Luckily the machinery of formal education did not paralyse him. His senses for his noble sensitivity stayed untouched. He showed his extraordinary gift from the beginning. He recounted how St. Jacob's church in Ljubljana consumed him, where he attended mass with his mother. Local masters such as Contieri, Mislej, Robba and others left the greatest sculptural achievements of their workshops in these Venetian surroundings.

When he was sent to school in the hope that he will follow in the steps of his older brothers, he wasted his time observing others; specifically how people around him dressed.[2] There was no other way but his father's carpenter workshop, measures, proportions, drawings, hard work, until from this amorphous mass a realized vision evolved. The young apprentice carpenter stepped into a world of illustrating forms and proportions so confidently that the city mayor enabled him to get a professional training in Graz. In Ljubljana's apprentice school he showed exceptional skills with his drawings and plans. He described it like this: "At the exhibition my drawings were

za proučevanje etnogeneze slovenskega naroda, ki bi s stalno zaposlenimi strokovnjaki različnih področij (zgodovinarji, arheologi, etnologi, lingvisti, etimologi in antropologi) začel načrtno proučevati etnogenezo Slovencev in tudi drugih narodov od mezolitika do danes. Arheologija bi s primerjanjem materialov podobnih kultur lahko ugotavljala selitve, kronologijo in razvoj etnosov, ki so poseljevali srednjo Evropo. Za zgodovinsko dobo bi ugotovitve arheologov dopolnjevali podatki zgodovinskih ved. Primerjalna paleolingvistika skupaj z etimologijo, onomastiko in toponomastiko odkriva zelo stare sledi, selitve in sorodstva z drugimi jeziki.

Tu bodo lahko sodelovali tako slavisti kot germanisti, romanisti in orientalisti. Izsledki njihovih ugotovitev bo kronološka razvojna lingvistična karta Evrope, prednje Azije in severne Afrike, kar bo vodilo za nadaljnje raziskave primerjalne arheologije in etnologije. Jasno je, da se proučevanje ne bo ozko vezalo le na slovensko slovanski ali venetski segment, ampak bodo v njem zajeti tudi drugi nacionalni segmenti. Komparativni in interdisciplinarni pristop raziskovanj nam bo dal rezultate, ki bodo zanimivi tudi za druge evropske narode.

Primerjalna etnologija bo dala odgovore na številna vprašanja sorodnosti gradnje bivalnih prostorov, o poljedelstvu, živinoreji in o ljudski kulturi. Najpomembnejše so analize duhovne ljudske kulture t.j. ljudskih izročil, pripovedi, bajk, mitov, verovanj, pesmi in ljudske glasbe. Dognanja etnološke stroke bodo tako dopolnjevala ali zanikala domneve arheologov in paleolingvistov. Pri teh raziskavah bi se morali tudi povezati zlasti s sorodnimi slovanskimi narodi, posebno s Slovaki, kajti z mnogimi imamo skupne korenine.

V prostoru in času je prihajalo do selitev in do izolacij, ki so vodile v nastanek narečij in jezikovnih sprememb. Prihajalo je tudi do zlitij različnih nacionalnih substratov, kakor tudi do potujčevanja ob prevladi enega naroda nad drugim. Ena temeljnih nalog inštituta bo napisati slovar slovenskih in protoslovenskih toponimov Evrope z geografskimi kartami in nov Slovenski etimološki slovar. Antropologija lahko skupaj s tehničnimi in biomedicinskimi znanostmi odgovori na mnoga vprašanja. Antropološke značilnosti skeletov, obredne skarifikacije, tetovaža, ugotovitve bolezni nam lahko mnogo povedo. Najpomembnejše pa so primerjave kostnih vzorcev DNK, ki lahko z gotovostjo potrdijo sorodstvo oziroma skupni genetski izvor etnosov posameznih področij. Ravno antropološke analize bodo potrdile ali ovrgle domneve drugih raziskovalnih področij.

Namesto da se razpršeno in nekoordinirano proučuje etnogenezo narodov srednje Evrope, je proučevanje in zbiranje podatkov na enem kraju bistvena prednost novoustanovljenega inštituta. Institucija bo lahko kot samostojen subjekt sodelovala z drugimi ustanovami doma in po svetu. Kot sem že omenil, je cilj IPES proučevati prazgodovino Evrope in evropskih ljudstev, ne le Slovencev. Nameravane raziskave že sedaj zbujajo pozornost tujih raziskovalcev, zato ne dvomim, da bodo projekt podprle tudi druge ustanove v EU.

Zaključki

Po prispevkih v tem Zborniku so videti stvari take:

Najpomembnejša ugotovitev na posvetovanju je bila, da naši "slovenetoslovci" sploh niso tako osamljeni, kot je to videti v slovenskem in avstrijskem znanstvenem prostoru. V Evropi se namreč v zadnjem desetletju uvaja povsem nova prazgodovinska paradigma. V njej je zlasti opazna teorija kontinuitete. Večina evropskih arheologov je zavrnila domnevo o invaziji Indoevropejcev v bakreni dobi, opuščajo jo že tudi uradne evropske institucije, ki financirajo raziskave. Vedno več vrhunskih evropskih strokovnjakov za prazgodovino zavrača domnevo o prihodu Slovanov v 6. stol. Sedaj razpravljajo le še, ali so Slovani na svojih sedanjih ozemljih od mlajše ali od starejše kamene dobe, pri čemer se ta čas pomika vedno globlje v preteklost. Glede na ta dogajanja spadajo I.T., J. Š. in M. B. svojim delom med nevključene predhodnike teorije kontinuitete.

Druge ugotovitve so še naslednje. Predniki Slovanov so živeli v Podonavju, kjer so začeli razvijati pismenstvo že v 7. tisočletju pr. Kr. in ga razvili do 4. tisočletja pr. Kr. V Sloveniji zasledimo pismenstvo v bronasti dobi v podonavski in ne v starogrški pisavi. Hišna znamenja na Tolminskem kažejo na še znakovno, predčrkovno označevanje, medtem ko so na Bohinjskem videti mlajša, iz črk venetske abecede.

V stiku s predniki Baskov so bili predniki Slovanov zelo zgodaj, še preden se je razvilo štetje, mogoče že pred zadnjo poledenitvijo. Sorodnost z Baski bi bila lahko največja pri Makedoncih in Bolgarih. Del prednikov Slovanov je odšel v Indijo, ko je bilo štetje že razvito.

Že v predrimskem času so bili predniki Slovanov razdeljeni na več slovenetskih ljudstev. Prednike Karantancev so takrat imenovali Vindelicijci. Predniki zahodnih Slovencev so bili podalpski (obpadski) Veneti. Po analogiji bi bili predniki osrednjih Slovencev predvsem Karni, Japodi, itd., predniki vzhodnih Slovencev pa predvsem panonski Sloveneti; Sloveneti so živeli tudi na Balkanu. Tudi v sedanji Franciji, Nemčiji, Švici, itd., so živele tamkajšnje vrste zahodnih Slovenetov. Del severnih Slovenetov je živel tudi v Skandinaviji, kamor so lahko prišli z juga, s celine, nekje v ali po 7. tisočletju pr. Kr.

Nadalje lahko iz prispevanih podatkov sklepamo, da so Kelti, Rimljani in Germani uničili osrednje ("deželotvorne") predele zahodnih slovenetskih ljudstev, preostali so le njihovi obrobni predeli. Iz tega bi lahko sledilo, da je bilo sedanje slovensko ozemlje stikališče obrobnih preživelih ostankov več različnih slovenetskih ljudstev, zato je na

njenem ozemlju toliko in tako starinskih narečij in zato se v njem tako dolgo ni razvilo uspešno državotvorno središče.

Kaj predlagajo avtorji prispevkov?

Slovenščino so doslej neupravičeno uvrščali med južnoslovanske jezike, čeprav bi jo bilo treba uvrstiti med zahodnoslovanske. To vprašanje zasluži posebno obravnavo in bi ga bilo treba opraviti ločeno od raziskav venetščine. Sistematično bi bilo treba raziskati poimenovanja, ki izvirajo iz venetskega obdobja, zlasti tam, kjer napisi neodvisno kažejo na zgodnjo venetsko poselitev. Venetski runski napisi so tako pomembni, da bi bilo treba razviti posebno znanstveno disciplino, ki naj bi bila v središču pozornosti vseh slavistov. Raziskave teh napisov je treba okrepiti, da bi dobili verodostojno razvozlana besedila, ki bi jih potem jezikoslovci analizirali in opisali na svoji stroki primeren način. Da bi to dosegli, je treba ustanoviti Inštitut za proučevanje etnogeneze slovenskega naroda, ki bi s stalno zaposlenimi strokovnjaki različnih področij (zgodovinarji, arheologi, etnologi, lingvisti, etimologi in antropologi) začel načrtno proučevati etnogenezo Slovencev in tudi drugih narodov od (vsaj) mezolitika do danes.

Anton Perdih

Conclusions

The contributions published in the present Proceedings allow us to make some conclusions on the present status of the pre-historic settlement of Europe.

The most important information presented at the Conference was that our "Slovenetologists" are not as out-of-the way as it might appear in Slovenia or Austria. Namely, in the Europe is developing during the last decade an entirely new prehistoric paradigm, the Continuity Theory. The assumption of a large-scale invasion of Indoevropeans has been definitively rejected by most archaeologists and begins to be abandoned by official institutions, too. The idea of the late, medieval arrival of the Slavs into Europe starts to be abandoned altogether. The debate goes whether the Slavs are present in their present territory since Neolithic or since Paleolithic. From this point of view, the opus of the authors I.T., J. Š. and M.B. can be considered as the unrecognized beginnings of the theory of continuity.

Other important findings are the following ones. The ancestors of the Slavs settled the Danube basin. They began to develop the knowledge of linear writing as early as in the 7th millennium B.C. and mastered this knowledge before the 4th millennium B.C. In Slovenia the beginnings of the knowledge of writing can be traced to the Bronze Age. The writing was of the Danube style and not of the Old-Greek type. Owner's marks in the Tolmin area are more like the pre-letter type of designation marks, while house marks from the Bohinj area are apparently younger, containing letters from the Venetic alphabet.

The ancestors of the Slavs were in some contact with the ancestors of the Basques very early, before the knowledge of counting was developed, possibly even before the last glaciation. The relationship to the Basques could be the highest in the case of the Macedonians and Bulgarians. Some of these proto-Slavic ancestors migrated to India at a time when the knowledge of counting was already present.

Already in pre-Roman times these Slavic ancestors were differentiated into several Slovenetic peoples. In that period the ancestors of the Karantanians (Carinthians) were called Vindelitians. The ancestors of the western Slovenians were the subalpine (Padanian) Veneti. Following the same analogy, the ancestors of the Slovenians in the central part of Slovenia could be the Carni, Iapodi, etc. and the ancestors of the eastern Slovenians the Pannonian Sloveneti. The Sloveneti also settled the Balkans. Western Slovenetic tribes also settled the territories of modern France, Germany and Switzerland. Part of the northern Slovenetic tribes settled the southern part of

Scandinavia, migrating there from the continent, possibly near or after the 7th millennium B.C.

From the presented contributions we can conclude that the Celts and later the Romans and Germanic peoples destroyed the central (nation-creative) parts settled by the western Slovenetic peoples. Only the peripheral part of the Slovenetic territories survived. Accordingly, one could conclude that the territory of the present Slovenia was a region where remnants of different surviving Slovenetic peoples were in close contact. A consequence of this fact could be the existence of so many different and rather ancient dialects in present days Slovenia. For a long time the evolution of a state and a nation-forming centre was hindered.

What suggest the authors?

Slovenian had heretofore been inaccurately classified as a South Slavic language, where in fact it is to be ranked among the West Slavic languages. This question continues to deserve all the attention it can bear, and this entire issue should be reassigned to a specialized subcommittee for future development and redirected out of Venetic research altogether. Venetic topology must be pursued, especially in areas where inscriptions do independently attest to earlier Venetic settlement. The importance of the Venetic runic inscriptions themselves must lead to the development of a separate and distinct scientific discipline, commanding the keenest focus of all Slavicists, for it does constitute the cultural patrimony of all Slavs. The high value of the ultra-conservative Slovenian dialects in the decipherment of these inscriptions has the potential of so enhancing the appreciation of Slovenian linguistics that those alpine dialects may yet come to be collectively hailed as the "mother of Slavic languages." Research into these inscriptions should proceed "full steam ahead" to produce credibly deciphered texts which can then later be analyzed by linguistic specialists who will write their descriptions in the conventional jargon of the trade. To achieve these goals, an institute is to be founded where the scholars of different fields (historians, archaeologists, ethnologists, linguists, etymologists, anthropologists, etc.) would systematically study the ethnogenesis of Slovenians and other peoples from the Stone Age on.

Anton Perdih

Udeleženci konference
Participants of the Conference

Anthony Ambrozic, *8 Lafayette Place, Thornhill, Ontario L3T 1G5, Canada* [s./p. 131]
Lojze Arko, *115 Josemite Dr., Los Alamos, NM 87544-3441, USA* [s./p. 151]
Štefan Babič, *Hraška cesta 3, SI-4248 Lesce, Slovenija* [s./p. 201]
Janez Bizjak, *Triglavski narodni park, Kidričeva cesta 2, SI-4260 Bled, Slovenija* [s./p. 196]
Charles Bryant-Abraham, 5936 Tulane Str., San Diego, CA 92122, USA [s./p. 048]
Aleksandar Donski, *Boris Kidrič 15/11, Stip, Makedonija* [s./p. 077]
Jožica Gerden, *1 Charles court, Mildura VIC 3500, Australia* [s./p. 227]
Ivan Gorenc, *Stara Loka 119, SI-4220 Škofja Loka, Slovenija* [s./p. 060]
Tomaž Grohar, *Jalnova 4, SI-4240 Radovljica, Slovenija* [s./p. 150]
Petr Jandaček, *127 La Senda Road, Los Alamos, New Mexico, 87544, USA* [s./p. 151]
Dimitrij Kebe, *Brodarjev trg 15, SI-1000 Ljubljana, Slovenija* [s./p. 205]
Boštjan Kiauta, *P.O. Box 256, NL-3720 AG Bilthoven, The Netherlands* [s./p. 199]
Andrej Lenarčič, *Proletarska 9, SI-1000 Ljubljana, Slovenija* [s./p. 217]
Vojislav P. Nikčević, *Filozofski fakultet, YU 81400 Nikšić, Crna Gora* [s./p. 122]
Janez Orešnik, *Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, Slovenija* [s./p. 109]
Stjepan Pantelić, *Kaiserstrasse 42, D-55116 Mainz, Germany* [s./p. 038]
Anton Perdih, *Mala vas 12, SI-1000 Ljubljana, Slovenija* [s./p. 235]
Radivoje Pešić, Vesna Pešić, *Publishing house "Pešić & sinovi", Kneza Milosa 63, YU-11000 Beograd, Jugoslavija* [s./p. 066]
Andrej Rant, *Numizmatično društvo Slovenije, Ilirska 14, SI-1000 Ljubljana, Slovenija* [s./p. 188, 233]
Jože Rant, *Ul. v Kokovšek 31a, SI-1231 Ljubljana, Slovenija* [s./p. 094]
Jagdish C. Sharda, *Hindu Institute of Learning, 11 Westacres Drive, Toronto Ontario M6M-2B7, Canada* [s./p. 112]
Joseph Skulj, *Hindu Institute of Learning, 11 Westacres Drive, Toronto Ontario M6M-2B7, Canada* [s./p. 112]
Milan V. Smolej, *Suvikuja 4B, FIN-02120 Espoo, Finland* [s./p. 071]
Anton Škerbinc, *Site 1, Box 17, Boswell B.C. V0B 1A0, Canada* [s./p. 208]
Eric Tomas, *Ulica Jana Husa 18, SI-1110 Ljubljana, Slovenija* [s./p. 224]
Ivan Tomažič, *Bennnogasse 21, A-1080 Wien, Austria* [s./p. 013]
Giancarlo Tomezzoli, *Zeppelinstrasse 43, D-81669 Munich, Germany* [s./p. 182, 214]
Pavel V. Toulaev, *POB 11, 109462 Moscow, Russian Federation* [s./p. 035, 071]
Vinko Vodopivec, *Pot na Drenikov vrh 12, SI-1000 Ljubljana, Slovenija* [s./p. 167]
Lucijan Vuga, *Lemutova ul. 6, SI-5000 Nova Gorica, Slovenija* [s./p. 024]